

คณะอนุกรรมการ วัตถุบสมุนไพร

[การประชุมครั้งที่ 3/2568]

วันที่ : 17 ธันวาคม 2568 เวลา 09.30 น.
ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ห้อง 134)

ระเบียบวาระที่ 1

เรื่องประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ระเบียบวาระที่ 2

เรื่องรับรองรายงานการประชุม

มีการ**แจ้งเวียน**รายงานการประชุมของคณะกรรมการวัดถุดิบบสมุนไพรร
ครั้งที่ 2/2568 (กษ 0207/ว 1285) ให้คณะกรรมการฯ รับรองรายงานการประชุม
ดังกล่าว กลับมาภายในวันที่ **8 ตุลาคม 2568**

ไม่มี การแจ้งแก้ไขรายงานการประชุม

APPROVE

ฝ่ายเลขานุการฯ ขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการ
วัดถุดิบบสมุนไพรร **ครั้งที่ 2/2568**

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่องเพื่อทราบ

**3.1 รายงานผลการขับเคลื่อนงานสมุนไพร ปิงปประมาณ 2568
ตามเป้าหมาย 7 ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริม
การผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน**

โดย ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีรายละเอียดของเป้าหมายยุทธศาสตร์ 7 เป้าหมาย พร้อมความก้าวหน้าการดำเนินงาน ดังนี้

จำนวนพื้นที่ปลูก สมุนไพรได้มาตรฐาน (ไร่) [ชนิดพืช 89 ชนิด]	2566 (ไร่)	2567 (ไร่)	2568 (ไร่)
	ผล	ผล	ผล
	89,645	84,792	58,650

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เกษตรกร
จำนวน 495,409 ราย พื้นที่ปลูกสมุนไพร 1,201,409 ไร่

1

ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรได้มาตรฐาน 58,650 ไร่ พืชสมุนไพร 89 ชนิดพืช

- แปลงได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 50,309.58 ไร่
- แปลงได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จำนวน 8,340.42 ไร่

หน่วยงานดำเนินการ : กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมวิชาการเกษตร
หน่วยงานความร่วมมือ : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินฯ

เกษตรกรและพื้นที่ปลูกสมุนไพร ปี 2568 (89 ชนิดสมุนไพร) ข้อมูล (1) กรมส่งเสริมการเกษตร ข้อมูล (2) , (3) กรมวิชาการเกษตร	เกษตรกรและพื้นที่ปลูก (1)		เกษตรกรและพื้นที่ที่ได้รับการรับรอง GAP (2)			เกษตรกรและพื้นที่ที่ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์ (3)		
	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	เกษตรกร (ราย)	แปลง (ไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	เกษตรกร (ราย)	แปลง (ไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่)
รวม	495,409	1,201,409	17,046	17,663	50,309.58	13,085	13,554	8,340.42
เกษตรกรปลูกสมุนไพรได้มาตรฐานข้อมูล GAP+อินทรีย์			30,131 ราย					
รวมพื้นที่ปลูกที่ได้มาตรฐาน GAP+อินทรีย์			58,650 ไร่					

(ข้อมูลสรุปผล ณ ตุลาคม 2568)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

ปี 2568 มีแผนที่ความเหมาะสมของที่ดิน ★
สำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability)
รวมจำนวน จำนวน 7 ชนิด ได้แก่
**กล้วยน้ำว้า มะเเม่า กล้วยหักมุก อบเชย
เสลดพังพอน มะขาม ส้มป่อย**

จำนวน แผนที่ ความ เหมาะสม ของที่ดิน สำหรับพืช สมุนไพร สะสม	2566		2567		2568 (ชนิดพืช)	
	เป้าหมาย	ผล	เป้าหมาย	ผล	เป้าหมาย	ผล
	6	6	12	11	18	18

หน่วยงานดำเนินการ : กรมพัฒนาที่ดิน
หน่วยงานความร่วมมือ : กรมวิชาการเกษตร

เป้าหมายแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับ
พืชสมุนไพร เพิ่มขึ้น 30 ชนิดพืช ปี 2566-2570

2

ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ (เป้าหมายชนิดพืช)				
	2566	2567	2568	2569	2570
จำนวนแผนที่ ความเหมาะสม ของที่ดินสำหรับ พืชสมุนไพร สะสม ปี 2566 – 2570 (ชนิดพืช)	6	12	18	24	30

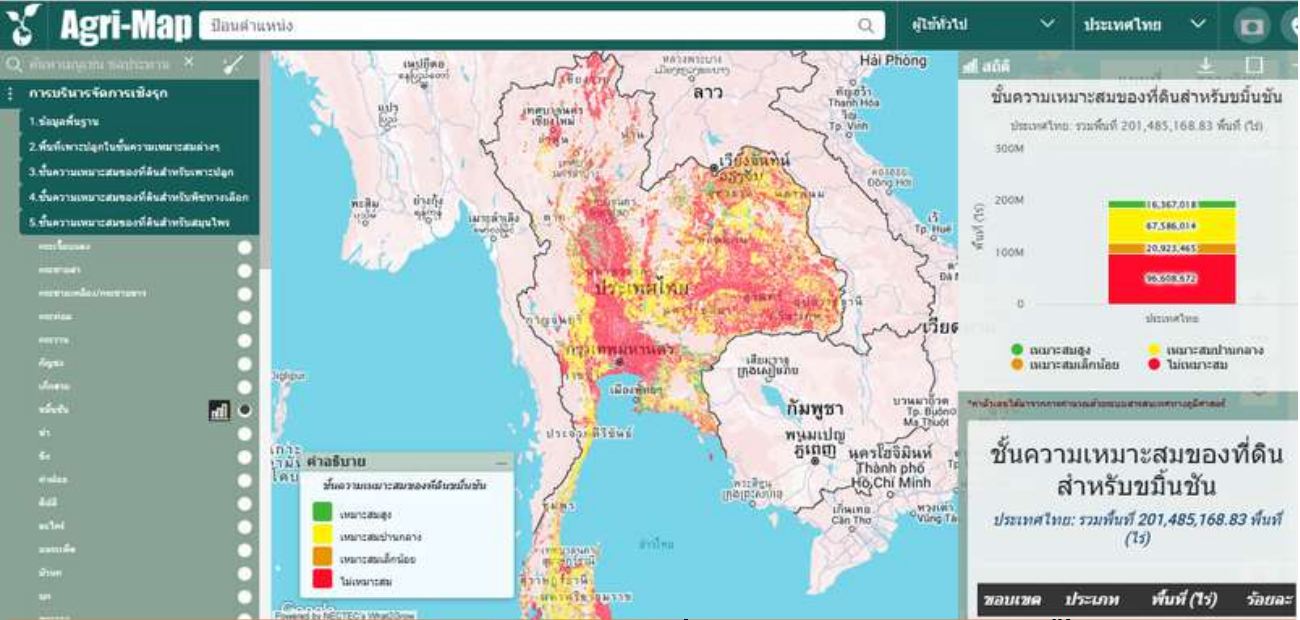
ในปี 66-68 จำนวนแผนที่ความเหมาะสมของ
ที่ดินสำหรับพืชสมุนไพร **สะสมรวม 18 ชนิดพืช**
(คิดเป็นร้อยละ 100)

แผนฉบับที่ 2

แผนที่ความเหมาะสม
ของที่ดินสำหรับพืช
สมุนไพร เพิ่มขึ้น 30 พืช ปี
2566-2570

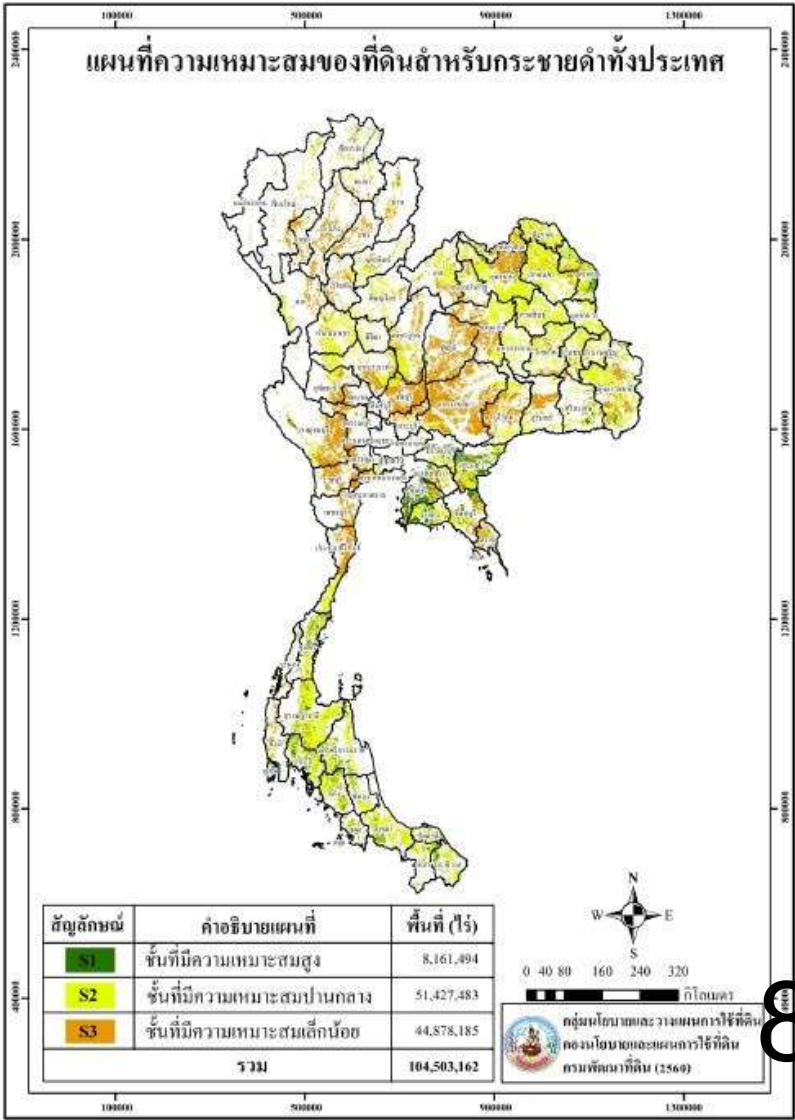
ปี 2566 จัดทำแผนที่						
กวาวเครือขาว	มะขามป้อม	หญ้าหวาน	เสาวรส	หม่อน	มะนาว	6
ปี 2567 จัดทำแผนที่						
เตย	กระเพรา	โหระพา	น้อยหน่า	พลู		5
ปี 2568 จัดทำแผนที่						
กล้วยน้ำว้า	มะเฒ่า	กล้วยหักมุก	อบเชย	เสลดพังพอน	มะขาม	7
ส้มป่อย						
ปี 68 อยู่ระหว่างการศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านกายภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืชสมุนไพร เพื่อจัดทำระดับความ ต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชสมุนไพรแต่ละชนิด เพื่อใช้สำหรับการประเมินคุณภาพที่ดินรายชนิดพืช						
รวม ปี 66-68 จัดทำแผนที่						18

★

ปี 2560-2568 กรมพัฒนาที่ดินนำเข้าข้อมูลขึ้น Agri-Map จำนวน 34 ชนิดพืช

เป้าหมาย		ดำเนินการ						
แผนฉบับที่ 1 มีแผนที่ความเหมาะสมของที่ดิน สำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) อย่างน้อย 30 ชนิด ปี 2560-2565	จัดทำ Land Suitability ของพืชสมุนไพร จำนวน 24 ชนิด							
	ปี 2560 (Product champion) จัดทำแผนที่							จำนวน
	ขมิ้นชัน (103.9 ไร่)	โพล (120.4 ไร่)	บัวบก (113 ไร่)		กระชายดำ (103 ไร่)		4	
	ปี 2561 จัดทำแผนที่							10
	ฟ้าทะลายโจร	กระชายเหลือง	กระวาน	ข่า	พริกไทย			
	ชิง	คำฝอย	ตะไคร้	บุก	ว่านชักมดลูก			
	ปี 2562 จัดทำแผนที่							10
	กระเจี๊ยบแดง	เก็กฮวย	ดีปลี	บอระเพ็ด	มะแว้งเครือ			
	พญายอ	เพชรสังฆาต	มะระขี้นก	มะลิ	มะแว้งต้น			
	ปี 2564 นำข้อมูล 14 ชนิด ขึ้น Agri-Map							
	ขมิ้นชัน โพล บัวบก กระชายดำ ฟ้าทะลายโจร กระชายเหลือง กระวาน ชิง คำฝอย บุก กระเจี๊ยบแดง ดีปลี พญายอ มะแว้งเครือ							
	ปี 2565 นำข้อมูล 10 ชนิด ขึ้น Agri map							
	ข่า ตะไคร้ พริกไทย ว่านชักมดลูก เก็กฮวย บอระเพ็ด เพชรสังฆาต มะระขี้นก มะลิ มะแว้งต้น							
จัดทำแผนที่	เจียวกู่หลาน	พริกขี้หนู	ชุมเห็ดเทศ	ย่านาง	กัญชง	กัญชา	9	
	มะกรูด	กระเทียม	ว่านหางจระเข้					
รวม							33	

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

ตัวชี้วัดที่ 3

กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 60 แห่ง (จากเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 - 2565 (50 กลุ่ม)

เป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ.2566-2570

2566		2567		2568	
เป้าหมาย	ผล	เป้าหมาย	ผล	เป้าหมาย	ผล
12	76	24	56	36	129 (ณ ต.ค. 68)
จำนวน 223 แห่ง					

ปีงบประมาณ				
2566	2567	2568	2569	2570
12 (ผล 76 กลุ่ม/แห่ง)	24 (ผล 56 กลุ่ม/แห่ง)	36 (ผล 129 กลุ่ม/แห่ง)	48	60

ในปี 66-68 กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด **สะสม 261 แห่ง**

หน่วยงาน	ปี 66	ปี 67		ปี 68	
	ผล	พื้นที่เดิม ปี 66	พื้นที่ใหม่	พื้นที่เดิม ปี 67	พื้นที่ใหม่
กรมส่งเสริมการเกษตร	14	-	14	-	23
กรมวิชาการเกษตร	10	1	14	-	4
สปก.	40	-	27	-	51
กรมส่งเสริมสหกรณ์	3	3	1	4	-
สป.กษ.	2	-	-	-	51
รวม	76		56		129

ตัวชี้วัดที่ 3

กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจ
ชุมชน สหกรณ์
มีการแปรรูปสมุนไพร
เบื้องต้นที่มีคุณภาพได้
มาตรฐานตามความต้องการ
ของตลาด
เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 60 แห่ง
[จากเป้าหมายแผนปฏิบัติการ
ด้านสมุนไพรแห่งชาติ
ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 - 2565
(50 กลุ่ม)]

แผนงาน/โครงการ		ผลลัพธ์ ปี 68 (ณ 31 ส.ค.68)	หน่วยงาน รับผิดชอบ
1. กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด		ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร จำนวน ... 23 ... กลุ่ม/แห่ง (พื้นที่เดิมจากปี 66 – 67 จำนวน 28 แห่ง และพื้นที่ใหม่ปี 68 จำนวน 23 แห่ง)	กสก.
- พัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร (วิสาหกิจชุมชน 19 กลุ่ม/แห่ง แปลงใหญ่ 4 กลุ่ม/แห่ง)			
พื้นที่เมืองสมุนไพร 9 จังหวัด	จังหวัดอื่น ๆ 12 จังหวัด		
2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ		ส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน ... 51 ... แห่ง (พื้นที่ใหม่ ปี 68) (กลุ่มได้รับการสนับสนุนโรงอบปี 66-67 รวม 67 แห่ง)	สปก.
- ส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์			
พื้นที่เมืองสมุนไพร 9 จังหวัด (17 แห่ง)	จังหวัดอื่น ๆ 13 จังหวัด (34 แห่ง)		
3. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ		การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ปี 68 จำนวน ... 4 ... กลุ่ม/แห่ง (กลุ่มใหม่)	กวก.
- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพร			
พื้นที่เมืองสมุนไพร 1 จังหวัด	จังหวัดอื่น ๆ 3 จังหวัด		
4. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร		มีสหกรณ์ผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพและมีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพ (ปี 68 จำนวน 4 แห่ง เป็นสหกรณ์เดิม)	กสส.
- การผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน GAP			
พื้นที่เมืองสมุนไพร 1 จังหวัด	จังหวัดอื่น ๆ 3 จังหวัด		
5. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ		การยกระดับการผลิตสมุนไพรให้มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ได้วัตถุดิบและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้น ใน 45 จังหวัด โดยมีวิสาหกิจชุมชน มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพ 51 กลุ่ม	สป.กษ.
- พัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร			
พื้นที่เมืองสมุนไพร 16 จังหวัด	จังหวัดอื่น ๆ 29 จังหวัด		
รวม		ปี 68 กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ มีการแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพ จำนวน 129 กลุ่ม/สหกรณ์ (กลุ่มใหม่)	10

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

มีการผลิตสมุนไพร
ครบวงจรเชื่อมโยง
กับห่วงโซ่อุปทาน
(Supply chain)
ในประเทศ อย่าง
น้อย 5 แห่ง

4

หน่วยงาน	66 (แห่ง)	67 (แห่ง) (ต.ค. 66-ก.ย. 67)		68 (แห่ง) (ต.ค. 67-ส.ค. 68)		โครงการ/จังหวัด
		ที่เดิม	ที่ใหม่	ที่เดิม	ที่ใหม่	
สป.กษ.	2	-	-	-	8	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ในปี 68 จำนวน 8 แห่ง (สระบุรี ราชบุรี นครพนม อำนาจเจริญ สตูล สุราษฎร์ธานี น่าน แพร่)
กรมวิชาการ เกษตร	1	-	2	2	2	ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP และอินทรีย์ ในปี 67 จังหวัด เพชรบุรี 1 แห่ง และจังหวัดศรีสะเกษ 1 แห่ง และในปี 68 จังหวัดนนทบุรี 1 แห่ง และจังหวัด ศรีสะเกษ 1 แห่ง คือ วิสาหกิจชุมชนไทยเอิร์บเซนเตอร์ จ.นนทบุรี และ วิสาหกิจชุมชนพืช สมุนไพร พืชอินทรีย์ตำบลปราสาท จ.ศรีสะเกษ
สปก.	5	5	-	-	3	ส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำในเขตปฏิรูปที่ดิน มีการ ผลิตและจำหน่ายสมุนไพรสู่ตลาดชุมชน ปี 67 ที่เดิม รวม 5 แห่ง (พัทลุง หนองคาย ตาก บึงกาฬ เชียงราย) และในปี 68 จำนวน 3 แห่ง (นครสวรรค์ อุทัยธานี อำนาจเจริญ)
กรมส่งเสริม สหกรณ์	5	5	-	5	-	โครงการส่งเสริมสหกรณ์ (ส่งเสริมการผลิตเชื่อมโยงผู้ประกอบการ) - สหกรณ์ และกลุ่มสหกรณ์ มีการผลิตและรวบรวมผลผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าเกษตร สมุนไพรปลอดภัย 1 สหกรณ์/จังหวัด ในปี 67 รวม 5 แห่ง (1.สหกรณ์การเกษตรตำบลแม่มอก จำกัด จ.ลำปาง 2. สหกรณ์การเกษตรปะเหลียน จำกัด จ.ตรัง 3. สหกรณ์การเกษตรห้วยคต จำกัด จ.อุทัยธานี 4. สหกรณ์การเกษตรหนองหงส์ จำกัด จ.บุรีรัมย์ และสหกรณ์การเกษตร บรรพตพิสัย จำกัด จ.นครสวรรค์) ในปี 68 ดำเนินการในพื้นที่เดิม
รวม	13		2		13	

เป้าหมายจำนวนแหล่ง
ผลิตสมุนไพรครบวงจร
เชื่อมโยงกับห่วงโซ่
อุปทาน (Supply
chain) ในประเทศ
สะสมปี 2566 – 2570
(แห่ง)

ปีงบประมาณ

2566	2567	2568	2569	2570
1	2	3	4	5

(ข้อมูลสรุปผล ณ ตุลาคม 2568)

ในปี 66-68 จำนวนแหล่งผลิตสมุนไพรครบวงจรเชื่อมโยงกับห่วงโซ่
อุปทาน (Supply chain) ในประเทศสะสม 28 แห่ง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

ห้องปฏิบัติการที่ให้บริการ
ตรวจคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร
ผ่านการรับรองมาตรฐาน
ISO 17025 ในปี 2570
ไม่น้อยกว่า 8 แห่ง

เป้าหมายห้องปฏิบัติการที่ ให้บริการตรวจคุณภาพ วัตถุดิบสมุนไพรผ่านการ รับรองมาตรฐาน ISO 17025 สะสม ปี 2566 - 2570 (แห่ง)	ปีงบประมาณ				
	2566	2567	2568	2569	2570
	...	2	4	6	8

กรมวิชาการเกษตร มีการพัฒนาวิธีการวิเคราะห์สารสำคัญในสมุนไพรและพัฒนาห้องปฏิบัติการ ที่สวพ.3 (ขอนแก่น) สวพ.7 (สุราษฎร์ธานี) และสวพ. 2 (พิษณุโลก) จำนวนรวม 3 แห่ง โดยหน่วยงานมีการพัฒนาวิธีวิเคราะห์หาสารสำคัญให้บริการสำหรับนักวิจัยในเบื้องต้น อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อให้ได้การรับรองมาตรฐาน ISO17025

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีห้องปฏิบัติการทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025 ในการตรวจวิเคราะห์วัตถุดิบหรือสารสกัดหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในรายการทดสอบด้านคุณภาพทางเคมี หรือการปนเปื้อนจุลินทรีย์หรือโลหะหนักหรือสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 67 จำนวน 1 แห่ง และ ปี 68 จำนวน 18 แห่ง ปี 67-68 จำนวนสะสมรวม 19 แห่ง

	2566		2567		2568	
	เป้าหมาย	ผล	เป้าหมาย	ผล	เป้าหมาย	ผล
จำนวนห้องปฏิบัติการที่ ให้บริการตรวจคุณภาพ วัตถุดิบสมุนไพรผ่าน การรับรองมาตรฐาน ISO 17025 (แห่ง)			2	1 (ห้องปฏิบัติการ ผ่านการรับรอง ISO 17025 กรม วิทยาศาสตร์การ แพทย์)	4	18

หน่วยงาน: กรมวิชาการเกษตร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (ข้อมูลสรุปผล ณ ตุลาคม 2568)

ในปี 66-68 จำนวนห้องปฏิบัติการที่ให้บริการตรวจคุณภาพวัตถุดิบ
สมุนไพรผ่านการรับรองมาตรฐาน ISO 17025 สะสม 19 แห่ง

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3 (สวพ.3 ขอนแก่น)

พัฒนาวิธีการวิเคราะห์สารสำคัญในสมุนไพรและพัฒนาห้องปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับรองมาตรฐาน ISO 17025

ปี 2567 จัดตั้งห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สารสำคัญในพืชสมุนไพรเพื่อบริการในส่วนภูมิภาค รองรับการวิจัย งานรับรองมาตรฐานการผลิตพืชสมุนไพร ของนักวิจัย เกษตรกร และผู้ประกอบการเครือข่ายกรมวิชาการเกษตร และเครือข่ายเมืองสมุนไพร

ศักยภาพในรับตัวอย่าง 50 ตัวอย่างต่อวัน ระยะเวลาในการวิเคราะห์ 14 วันทำการ (สำหรับตัวอย่างสมุนไพรอบแห้ง)

วิเคราะห์โลหะหนักในสมุนไพร ชนิดโลหะหนักที่วิเคราะห์ 4 ชนิด ได้แก่ สารหนู (As) ตะกั่ว (Pb) แคดเมียม (Cd) และปรอท (Hg) วิเคราะห์ด้วยเครื่อง ICP-OES

แผนการดำเนินงานในปี 2568 พัฒนาวิธีการวิเคราะห์สารสำคัญในมะระขี้นก ทวนสอบวิธีวิเคราะห์ Curcumin Demethoxycurcumin Bis-desmethoxycurcumin ในขมิ้นชันเพื่อเตรียมการขอรับรองมาตรฐาน ISO/IEC:17025 ในปี 2570

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 (สวพ.2 พิษณุโลก)

- พัฒนาวิธีการวิเคราะห์สารสำคัญในสมุนไพรและพัฒนาห้องปฏิบัติการในปี 67 ในใบบัวบก 4 ชนิดสารสำคัญได้แก่ Madecassoside, Asiaticoside Madecassic acid และ Asiatic acid
- ในปี 68 พัฒนาวิธีการหาสารสำคัญในฟ้าทะลายโจร สารสำคัญได้แก่ Andrographolide และ Neoandrographolide

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 (สวพ.7 สุราษฎร์ธานี)

- พัฒนาวิธีวิเคราะห์สารสำคัญกระท่อม

กรมวิชาการเกษตร

ชนิดสมุนไพร	สารสำคัญ	เครื่องมือที่ใช้
ขมิ้นชัน	Curcumin Demethoxycurcumin Bis-desmethoxycurcumin	HPLC
บัวบก	Madecassic acid Asiatic acid Madecassoside Asiaticoside	HPLC LC-MS/MS
ไพล	Curcumin Terpinen-4-ol Sabinene	HPLC GC-FID
กระชายดำ	5,7-dimethoxyflavone 5,7,4'-trimethoxyflavone	HPLC
กระชาย	Panduratin A Pinostrobin	HPLC
ฟ้าทะลายโจร	Andrographolide; AP1 NeoAndrographolide; AP2	HPLC
เพชรสังฆาต	Quercetin Genistein Daidzein	HPLC
มะระ	Charantin, Momordicosides, Karaviloside, momorcharaside	HPLC

ห้องปฏิบัติการ สถาบันวิจัยสมุนไพร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้รับการรับรองความสามารถในการทำสอบผลิตภัณฑ์สมุนไพร ดังรายการต่อไปนี้

ลำดับ	ชนิดผลิตภัณฑ์/ตัวอย่าง	รายการทดสอบ	วิธีทดสอบ
1.	- สมุนไพร - ผงสมุนไพร - วัตถุดิบสมุนไพร - ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	1. การทดสอบพิษเฉียบพลัน	In-house method SOP 12 02 004 based on a standard method for acute oral toxicity by OECD: Guidance document on acute oral toxicity testing (Guideline 423), 2001, by Acute oral toxicity testing.
2.	สมุนไพร	2. ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างชิ้นส่วนพืชทางเภสัชเวท	In-house method SOP 12 02 003 in connection with: - Thai Herbal Pharmacopoeia 2021, Vol. I, II - Thai Herbal Pharmacopoeia 2021, Supplement 2022. by Pharmacognostic identification technique.
		3. ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างผงยาทางเภสัชเวท	In-house method SOP 12 02 024 in connection with: - Thai Herbal Pharmacopoeia 2021, Vol. I, II - Thai Herbal Pharmacopoeia 2021, Supplement 2022. by Pharmacognostic identification technique.

ลำดับ	ชนิดผลิตภัณฑ์/ตัวอย่าง	รายการทดสอบ	วิธีทดสอบ
3.	- วัตถุดิบสมุนไพรขมิ้นชัน - แคปซูลสมุนไพรขมิ้นชัน	4. ปริมาณ Curcuminoids คำนวณเป็น Curcumin	In-house method SOP 12 02 006 based on Thai Herbal Pharmacopoeia 2021, Page 135 – 145, by UV-VIS spectrophotometry technique.
4.	- วัตถุดิบสมุนไพร ฟ้าทะลายโจร - แคปซูลสมุนไพร ฟ้าทะลายโจร	5. ปริมาณ Andrographolide	Thai Herbal Pharmacopoeia 2021, by HPLC technique.
5.	- วัตถุดิบสมุนไพร ชุมเห็ดเทศ - แคปซูลสมุนไพร ชุมเห็ดเทศ - ชาสมุนไพร ชุมเห็ดเทศ	6. ปริมาณ Hydroxyanthracene derivatives คำนวณเป็น rhein-8-glucoside	Thai Herbal Pharmacopoeia 2021, Page 89 – 97, by UV-VIS spectrophotometry technique.
6.	- วัตถุดิบสมุนไพร มะขามแขก - แคปซูลสมุนไพร มะขามแขก	7. ปริมาณ Hydroxyanthracene derivatives คำนวณเป็น sennoside B	Thai Pharmacopoeia 1993, Vol. I, Part 2, Page 1272 – 1275, by UV-VIS spectrophotometry technique.
7.	- วัตถุดิบสมุนไพร - แคปซูลสมุนไพร - ชาสมุนไพร	8. ปริมาณความชื้น	Thai Herbal Pharmacopoeia 2021, Appendix 4.15, Page 624 – 625, Loss on drying by gravimetric method.
		9. ปริมาณน้ำมันหอมระเหย ในสมุนไพร	Thai Herbal Pharmacopoeia 2021, Appendix 7.3H, Page 629 – 630, by Distillation method.

หน่วยงานภายในกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025:2017 [ที่ให้บริการตรวจคุณภาพของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์]

ส่วนกลาง

1. สถาบันวิจัยสมุนไพร
2. สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร
3. สำนักยาและวัตถุเสพติด
4. สำนักเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย

ส่วนภูมิภาค

1. ศวก. ที่ 1 เชียงใหม่	11. ศวก. ที่ 10 อุบลราชธานี
2. ศวก. ที่ 1/1 เชียงราย	12. ศวก. ที่ 11 สุราษฎร์ธานี
3. ศวก. ที่ 2 พิษณุโลก	13. ศวก. ที่ 11/1 ภูเก็ต
4. ศวก. ที่ 3 นครสวรรค์	14. ศวก. ที่ 12 สงขลา
5. ศวก. ที่ 4 สระบุรี	15. ศวก. ที่ 12/1 ตรัง
6. ศวก. ที่ 5 สมุทรสงคราม	
7. ศวก. ที่ 6 ชลบุรี	
8. ศวก. ที่ 7 ขอนแก่น	
9. ศวก. ที่ 8 อุตรธานี	
10. ศวก. ที่ 9 นครราชสีมา	

หมายเหตุ: การให้บริการตรวจคุณภาพของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การตรวจหาปริมาณสารสำคัญ หรือการตรวจการปนเปื้อนจาก โลหะหนัก หรือยาฆ่าแมลง หรือเชื้อจุลินทรีย์ปนเปื้อน ซึ่งในแต่ละหน่วยงานอาจได้รับการรับรองไม่ครบทุกรายการทดสอบ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

6

หน่วยงาน	ข้อมูล
กรมส่งเสริมการเกษตร	ข้อมูลพื้นที่ปลูกสมุนไพรพิกัดแปลง แปลงใหญ่สมุนไพร ฐานข้อมูลทะเบียน ผู้ปลูกสมุนไพรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และฐานข้อมูลสถานการณ์ปลูกพืชรายเดือน
กรมพัฒนาที่ดิน	Land Suitability
กรมวิชาการเกษตร	ข้อมูลพืชสมุนไพรที่ได้รับการรับรอง GAP, Organic
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรปลูกพืชสมุนไพรในพื้นที่ ส.ป.ก. โรงอบ
กรมส่งเสริมสหกรณ์	ข้อมูลชื่อสหกรณ์ จำนวนสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจรวบรวมพืชสมุนไพร จำนวนสมาชิกผู้ปลูก พื้นที่ปลูก และชนิดสมุนไพรที่ปลูก
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ข้อมูลเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรในโครงการ

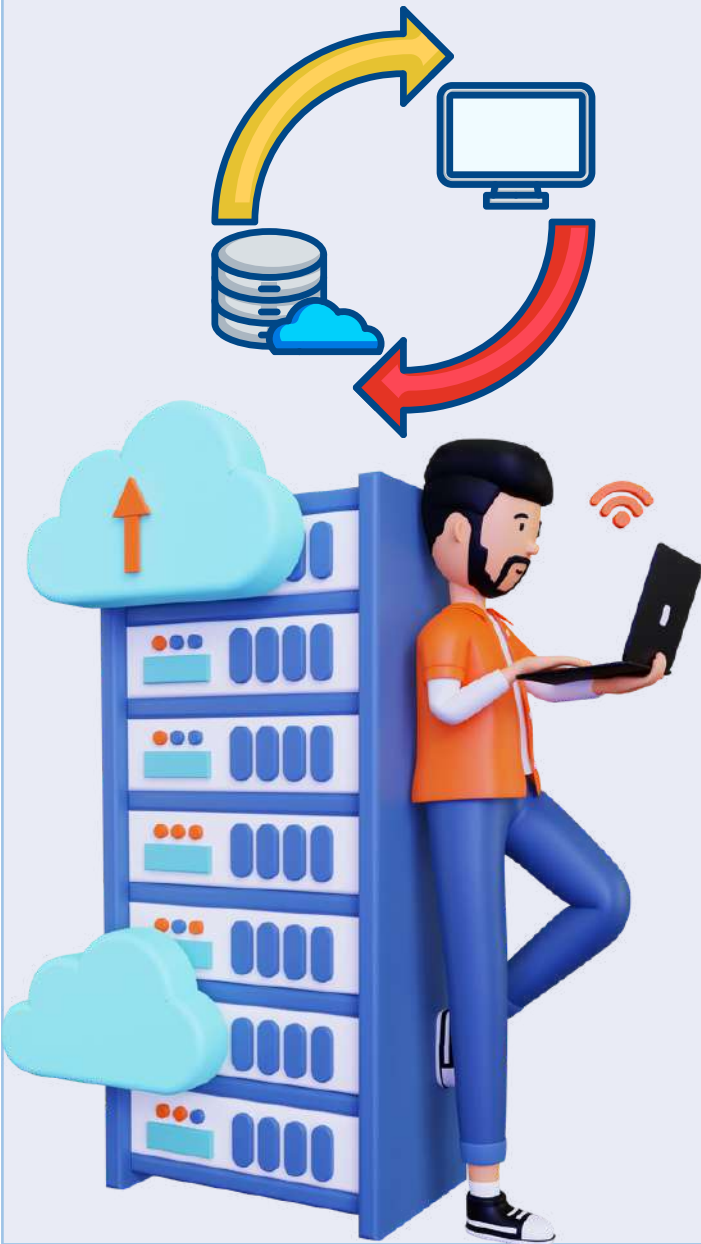
ระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพร
อย่างน้อย 1 ฐาน

ผลการดำเนินการ
100 %

ดำเนินการการเชื่อมโยง
ข้อมูลระดับกรม และจัดให้มีการ
อบรมการเข้าใช้การนำ
เข้าข้อมูลในระดับจังหวัด

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ผลลัพธ์	หน่วยงานรับผิดชอบ
ระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพร อย่างน้อย 1 ฐาน (ต่อ) 	โครงการส่งเสริมและพัฒนาผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) - ระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพร (โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)) พัฒนาเสร็จสิ้นแล้ว URL : bioherb.moac.go.th	1 ฐานข้อมูล	สป.กษ กสท./กวก./พด./ส.ป.ก./ กสส./ปศ./สศก./มกอช./ สธ
	โครงการป้องกันรักษาป่า พัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว - กิจกรรมโครงการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรในป่าชุมชน เตรียมพื้นที่ปลูกสมุนไพร 200 ไร่ ใน 4 จังหวัด - กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์สมุนไพรจากป่าอย่างยั่งยืน ใน 7 จังหวัด	สนับสนุนข้อมูล	กรมป่าไม้
	โครงการสำรวจและจัดทำข้อมูลพืชสมุนไพร - ระบบฐานข้อมูลพืชป่าสมุนไพร 1 ฐานข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูลพืชสมุนไพรจำนวน 780 ชนิด 350 ตำรับยา ตามลิงก์ (https://www.dnp.go.th/botany/herb.html)	สนับสนุนข้อมูล	กรมอุทยานแห่งชาติฯ
	โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรจากป่าชายเลนอย่างยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 พื้นที่เป้าหมาย 24 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี/สงขลา/สุราษฎร์ธานี ชลบุรี/ระยอง/ตราด/ฉะเชิงเทรา/สมุทรปราการ/กรุงเทพฯ/สมุทรสาคร/สมุทรสงคราม/เพชรบุรี/ประจวบคีรีขันธ์/ชุมพร/นครศรีธรรมราช/พัทลุง/ปัตตานี/นราธิวาส/ระนอง/พังงา/ภูเก็ต/กระบี่/ตรัง/สตูล	สนับสนุนข้อมูล	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ระบบฐานข้อมูล

ภาพรวมสถานการณ์การผลิตพืชสมุนไพร
(ได้รับการรับรองมาตรฐาน) ข้อมูล ณ วันที่ 10 ธ.ค. 2568 03:16:47 น.

วิเคราะห์เรื่อง
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)

พืชสมุนไพร
All

ภูมิภาค
All

จังหวัด
(All)

พื้นที่เพาะปลูก

1,177,696
ไร่

ครัวเรือน

502,819
ครัวเรือน

ผลผลิต

1,314,018.7
ตัน

ผลผลิตต่อไร่

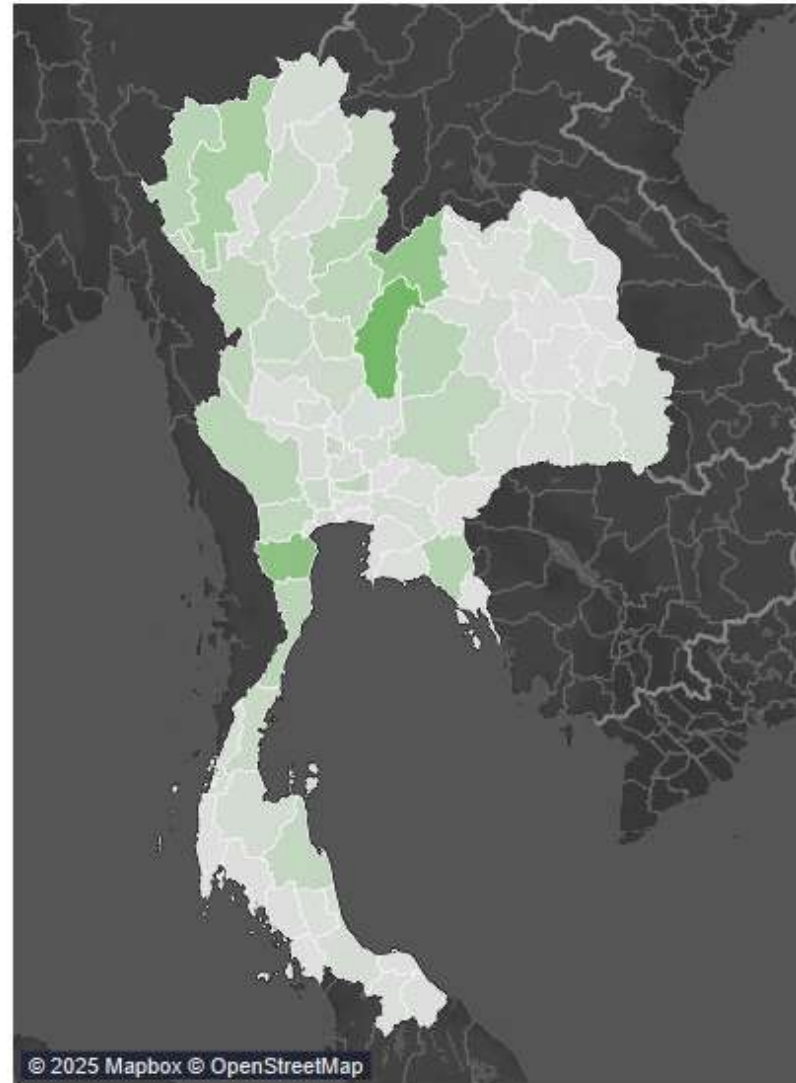
1,116
กก./ไร่

ผลผลิตต่อครัวเรือน

2,613
กก./ครัวเรือน

"พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)" รายจังหวัด

"พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)" รายภาค

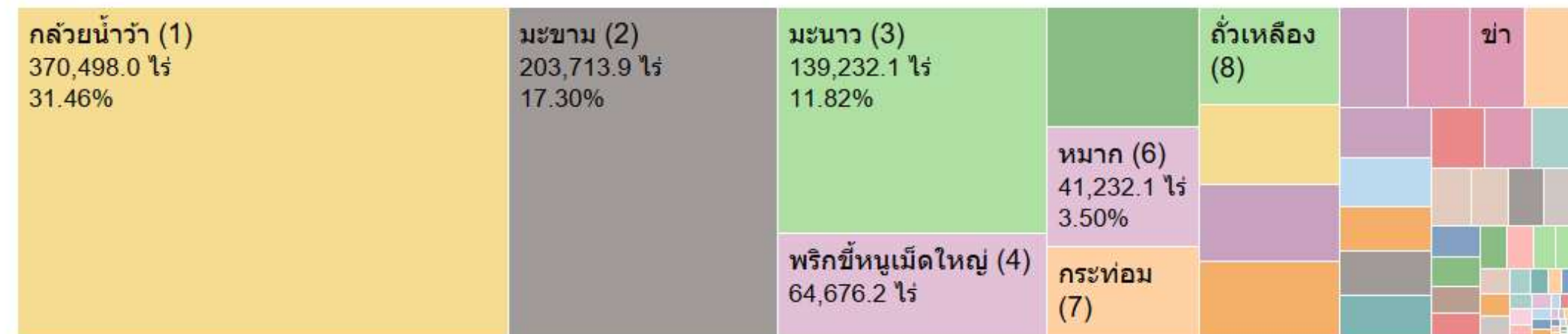

สถานะเกษตรกรและพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ปี 2568

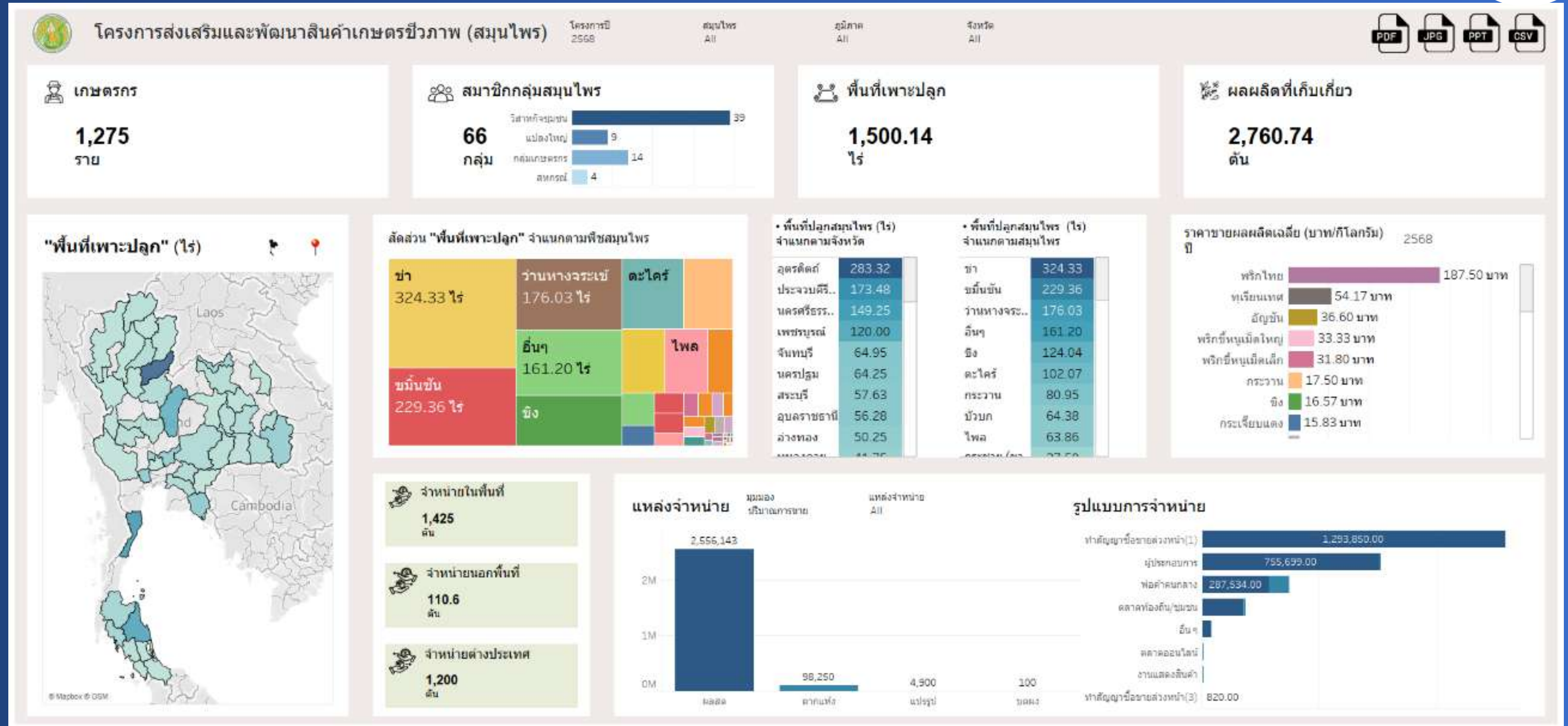
	เกษตรกร (ไม่หมดอายุ)	เกษตรกร (หมดอายุ)	เกษตรกร (รวม)
gap	10,369	4,680	15,049
organic	3,749	8,273	12,022
แปลง (ไม่หมดอายุ)		แปลง (หมดอายุ)	แปลง (รวม)
gap	10,792	4,810	15,602
organic	3,782	8,619	12,401
ไร่ (ไม่หมดอายุ)		ไร่ (หมดอายุ)	พื้นที่ไร่ (รวม)
gap	33,087.5	15,047.7	48,135.1
organic	2,607.9	5,485.3	8,093.2

ข้อมูลสถานะมาจากกรมวิชาการเกษตร ส่วนพื้นที่, ครัวเรือนและผลผลิตจากกรมส่งเสริมการเกษตร

สัดส่วน "พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)" จำแนกตามพืชสมุนไพร

ระบบฐานข้อมูล

[Website การขับเคลื่อนงานสมุนไพรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ \(moac.go.th\)](https://www.moac.go.th)

<https://www.moac.go.th/herbs-home>

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

ตัวชี้วัดที่ 7

เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรร้อยละ 5 จากการส่งเสริมการผลิตสามารถเข้าสู่ระบบตลาดออนไลน์หรือตลาดรับวัตถุดิบสมุนไพรหรือตลาดสมุนไพรชุมชน

7

ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ				
	2566	2567	2568	2569	2570
ร้อยละของเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรจากการส่งเสริมการผลิตสามารถเข้าสู่ระบบตลาดออนไลน์หรือตลาดรับวัตถุดิบสมุนไพรหรือตลาดสมุนไพรชุมชน (จากจำนวนเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวข้องในแต่ละปี)	ร้อยละ 5	ร้อยละ 5	ร้อยละ 5	ร้อยละ 5	ร้อยละ 5

ผลการดำเนินงานในปี 2568

หน่วยงานรับผิดชอบ

1) สหกรณ์ ร้อยละ 100 ในโครงการปลูกพืชสมุนไพรสามารถรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกเกษตรกรและผลิตภัณฑ์พืชสมุนไพรเชื่อมโยงตลาดพืชสมุนไพรได้ โดยผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมจากสหกรณ์ 4 แห่ง จำนวน 80 ราย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์พริกไทย และผงปรุงรส ผลิตภัณฑ์ตากแห้ง ผงบด แคปซูล ผลิตภัณฑ์ฟ้าทะลายโจรตากแห้ง สเปรย์แอลกอฮอล์ ขมิ้นชันสด ตากแห้ง ผลิตภัณฑ์สบู่ และมูทโฟมขมิ้น

กสส.

2) กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 100 ในโครงการยกระดับศักยภาพการพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ส่งเสริมการผลิตโดยฝึกอบรมให้ความรู้ส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 51 แห่ง เกษตรกร 51 กลุ่ม จำนวน 510 ราย ในพื้นที่ 30 จังหวัด

สปก.

3) เกษตรกร ร้อยละ 100 ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อยกระดับสู่สินค้าสมุนไพรมูลค่าสูง โดยส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร ให้มีการพัฒนาและผลิตผลผลิตสมุนไพร รวมทั้งแปรรูปสินค้าสมุนไพร เป็นสมุนไพรอบแห้ง และผลิตภัณฑ์ ให้ได้มาตรฐานในการผลิต เกษตรกร 4 กลุ่ม จำนวน 75 ราย และเกษตรกรมีการขายสินค้าในระบบออนไลน์

กวก.

4) เกษตรกร ร้อยละ 100 ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ได้รับการส่งเสริมการผลิตสามารถเข้าสู่ระบบตลาดออนไลน์ หรือตลาดรับวัตถุดิบสมุนไพร หรือตลาดสมุนไพรชุมชน เกษตรกร 51 กลุ่ม/สหกรณ์ จำนวน 1,350 ราย ในพื้นที่ 45 จังหวัด

สป.กษ.

ปี 68 มีการส่งเสริมการผลิตสามารถเข้าสู่ระบบตลาดออนไลน์หรือตลาดรับวัตถุดิบสมุนไพรหรือตลาดสมุนไพรชุมชน ร้อยละ 100

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเพื่อทราบ

- 4.1 การขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการ ของหน่วยงานที่สนับสนุน
แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566–2570
ปีงบประมาณ 2569
- 4.2 แผนการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ
ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2571-2575
- 4.3 ความก้าวหน้าแผนการขับเคลื่อนสมุนไพร Herb of the year
(ขมิ้นชัน กระชายดำ ไพล)
- 4.4 (ร่าง) ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพร
แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2569

4.1 การขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการ ของหน่วยงานที่สนับสนุน แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566–2570 ปีงบประมาณ 2569

การขับเคลื่อนพัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรและการเชื่อมโยงตลาด ปีงบประมาณ 2569 ภาพรวมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์
และแผนแม่บท

ยุทธศาสตร์ชาติ (Z) : ด้านการสร้าง
ความสามารถในการแข่งขัน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (Y) :
การเกษตร

แผนย่อยของแผนแม่บทฯ :
เกษตรชีวภาพ

เป้าหมายแผนแม่ท่อย่อย (Y1) :
สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ มีประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ การสร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพสมุนไพรที่มีโอกาสทางการตลาด เข้าสู่ระบบมาตรฐานและการเชื่อมโยงข้อมูลด้านตลาดเพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการผลิต รวมถึงการนำผลงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์มาผสมผสานกับการดึงดูดเด่นของผลิตภัณฑ์เพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในเชิงพาณิชย์ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ชุมชน และผู้ประกอบการ

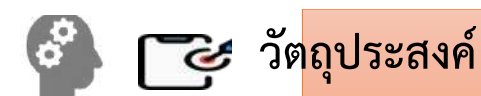
กิจกรรมจำแนกตาม Value Chain

V02 การสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์

- 1.โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ (กสท.)
2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (กวก.)
- 3.แผนงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชสวนและการทดลองภายใต้โครงการวิจัยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช และการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชเศรษฐกิจ (กวก.)
- 4.โครงการระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (กสส.)

V04 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสินค้าเกษตรชีวภาพมูลค่าเพิ่มขึ้น

1. ขับเคลื่อนการพัฒนางานสมุนไพรของ กษ. (สป.กษ.)
2. การจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกพืชสมุนไพร (พด.)
3. ประเมินผลโครงการส่งเสริม พัฒนา แปลรูป เพื่อเพิ่มศักยภาพสินค้าเกษตรชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน (สศก.)
4. ติดตามการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ ปี 2569 (สศก.)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนเกษตรกรให้มีการรวมกลุ่มการผลิตสินค้าสมุนไพรที่ได้คุณภาพ
2. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรและสร้างมูลค่าเพิ่มได้

เป้าหมาย

- เกษตรกรผู้ผลิตสมุนไพร 3,535 ราย (กสท. 1,110 ราย สป.ก. 540 ราย มกช. 85 ราย กสส. 300 ราย สป.กษ. 1,500 ราย)
- โรงอบสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน 38 แห่ง

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

สินค้าสมุนไพรที่ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3

V02 การสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์

5. โครงการยกระดับศักยภาพการพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (ส.ป.ก.)
6. โครงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรมูลค่าสูง (มกช.)
7. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (สป.กษ.)
8. โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (มม.)

V03 การตลาด

1. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพร (สป.กษ.)

งบประมาณปี 2569
รวมทั้งสิ้น 52,492,410 บาท

ผู้รับผิดชอบ

สป.กษ. /กสท. /กวก. /สปก. / สศก. /กสส. /มม.

ต้นทาง

- เกษตรกรได้รับการพัฒนาการผลิตสินค้าสมุนไพรจำนวน 3,3535 ราย
- โรงอบสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน 38 แห่ง

ผลผลิต (Output)

กลางทาง

เกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการยกระดับการผลิตสู่มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรชีวภาพได้

ผลลัพธ์ (Outcome)

ปลายทาง

เกษตรกร เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น / องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรได้หลากหลาย

ผลสัมฤทธิ์ (Impact)

สังคม ได้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ผู้บริโภคมีสุขภาพดี และสร้างความมั่นคงทางอาหาร

แผนงาน/โครงการของหน่วยงานที่สนับสนุนแผนด้านสมุนไพร ปีงบประมาณ 2569

ลำดับ	หน่วยงาน	โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1	กรมส่งเสริมการเกษตร	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ	3,841,000
2	กรมวิชาการเกษตร	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ	6,025,700
		แผนงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชสวน : กลุ่มพืชสมุนไพรประกอบด้วย 5 โครงการวิจัย (สกว.)	2,606,500
		การทดลองภายใต้โครงการวิจัยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชพื้นบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 2 การทดลอง	357,700
		การทดลองภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชเศรษฐกิจเขตลุ่มน้ำยมตอนล่าง จำนวน 2 การทดลอง	256,610
3	กรมพัฒนาที่ดิน	การจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร	245,000
4	กรมส่งเสริมสหกรณ์	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	448,800
5	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	โครงการยกระดับศักยภาพการพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ	25,962,500
6	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	โครงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรมูลค่าสูง	550,000
7	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	โครงการวิจัยและพัฒนาพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพสู่พืชเศรษฐกิจใหม่บนพื้นที่สูงแบบครบวงจร	3,500,000
		โครงการศึกษาและพัฒนากระบวนการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญของพื้นที่สูงแบบมีส่วนร่วม	2,000,000
8	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	การประเมินผลโครงการส่งเสริม พัฒนา แปรรูป เพื่อเพิ่มศักยภาพสินค้าเกษตรชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน	120,000
		การติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจ ปี 2569	30,000
9	กรมหม่อนไหม	โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานหม่อน	1,548,600
10	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)	5,000,000
รวมหน่วยงานภายในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (10 หน่วยงาน 15 โครงการ)			52,492,410
11	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร	2,239,700
12	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (สถาบันวิจัยสมุนไพร)	โครงการการศึกษา และอนุรักษ์พันธุ์กระวานไทยด้วยเทคนิคชีวโมเลกุลเพื่อพัฒนาไปสู่พืชเศรษฐกิจทางการแพทย์	3,540,000
รวมหน่วยงานภายนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2 หน่วยงาน 2 โครงการ)			5,779,700
รวมทั้งสิ้น (12 หน่วยงาน 17 โครงการ)			58,272,110

แผนงานโครงการที่ได้รับงบประมาณในปี 2568 ที่สอดคล้องกับเป้าหมายตัวชี้วัดและมาตรการตามแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570

1. เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

- 1) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเบื้องต้นอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- 2) ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตและแปรรูป
- 3) ส่งเสริมการซื้อขายที่สามารถสะท้อนกลไกตลาดได้อย่างเหมาะสม ร่วมกับการมีกลไกการรับรองคุณภาพของวัตถุดิบและวัตถุดิบแปรรูปเบื้องต้น

2. เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

- 1) มีผลผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของปริมาณผลผลิตรวมจากฐานข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 2) มูลค่าการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ปี 2565

ตัวชี้วัดของผลลัพธ์

1) ในปี 2570 พื้นที่ปลูกสมุนไพรได้มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 50,000 ไร่

2) แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชสมุนไพร เพิ่มขึ้น 30 พืช

3) กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ มีการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 60 แห่ง

4) มีการผลิตสมุนไพรครบวงจรเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ในประเทศอย่างน้อย 5 แห่ง

5) ห้องปฏิบัติการให้บริการตรวจคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรผ่านการรับรองมาตรฐาน ISO17025 ในปี 2570 ไม่น้อยกว่า 8 แห่ง

6) ระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพร อย่างน้อย 1 ฐาน

7) เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 5 จากการส่งเสริมการผลิตสามารถเข้าสู่ระบบตลาดออนไลน์หรือตลาดรับวัตถุดิบสมุนไพรหรือตลาดสมุนไพรชุมชน

มาตรการที่ 1 ส่งเสริมการจัดการด้านการผลิตวัตถุดิบคุณภาพในห่วงโซ่อุปทาน

มาตรการที่ 2 สนับสนุนการพัฒนากลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่าย

มาตรการที่ 3 ยกระดับคุณภาพวัตถุดิบและส่งเสริมการแปรรูปภายหลังการเก็บเกี่ยวอย่างมีมาตรฐานด้วยเทคโนโลยี

มาตรการที่ 4 ส่งเสริมระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) รวมทั้งเครือข่ายผู้รับซื้อวัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ แผนงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชสวน กลุ่มพืชสมุนไพร (กวก)

โครงการยกระดับศักยภาพการพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (ส.ป.ก.)

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ (กสท)

การจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกพืชสมุนไพร (พด.)

การประเมินผลโครงการส่งเสริม พัฒนา แปรรูปเพื่อเพิ่มศักยภาพสินค้าเกษตรชีวภาพในเขตปฏิรูปที่ดิน และติดตามการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ (สศก.)

โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (กสส.)

โครงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรมูลค่าสูง (มกอช.)

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) (สพ.ภ.)

โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพหม่อน (มม.)

โครงการวิจัยและพัฒนาพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพสู่พืชเศรษฐกิจใหม่บนพื้นที่สูงแบบครบวงจร และโครงการศึกษาและพัฒนากระบวนการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญของพื้นที่สูงแบบมีส่วนร่วม (สวพ.)

กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร (กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช)

โครงการการศึกษา และอนุรักษ์พันธุ์กระวานไทยด้วยเทคนิคชีวโมเลกุลเพื่อพัฒนาไปสู่พืชเศรษฐกิจทางการแพทย์ (กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)

แผนพัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรและเชื่อมโยงตลาด

แผนการส่งเสริม การเพิ่มผลิตภาพสมุนไพรที่มีคุณภาพสู่การผลิตสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง (High value added) สนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจ BCG เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตร กระจายรายได้สู่เกษตรกร เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

1. **ต้นน้ำ** พัฒนาเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สถาบันเกษตรกรให้ผลิตสมุนไพรปลอดภัยเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ ผลิตสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมในการผลิต มีการปลูกแบบแปลงใหญ่มีการแปรรูปเบื้องต้นเพิ่มมูลค่า
2. **กลางน้ำ** การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่า มีนวัตกรรมต่อยอด มีการลงทุนวิจัย
3. **ปลายน้ำ** ส่งเสริมตลาดชุมชน ออนไลน์ ตลาดกลางสมุนไพร

Product Champion

1. ฟ้าทะลายโจร

2. ขมิ้นชัน

3. กระชายดำ

4. กระชาย

5. มะขามป้อม

6. ไพล

7. กวาวเครือขาว

8. จิง

9. กระเทียม

10. ว่านหางจระเข้

11. บัวบก

12. มะระขี้นก

13. กัญชง

14. กัญชา

15. เพชรสังฆาต

4.2 แผนการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2571-2575

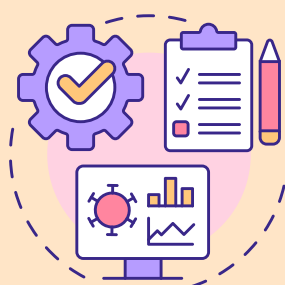
Timeline การจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2571–2575

{ปีงบประมาณ 2569}

{ปีงบประมาณ 2570}

ไตรมาส 2 (ม.ค.–มี.ค. 2569)

- ตั้งกลไกดำเนินงาน
- ประเมินแผนฉบับที่ 2
- วางกรอบแผนฉบับที่ 3

ไตรมาส 3 (เม.ย.–มิ.ย. 2569)

- จัดทำร่างแผนฯ ฉบับ Draft 1

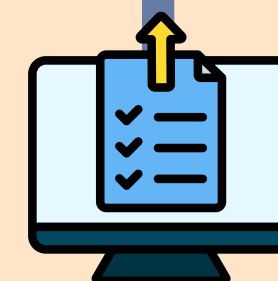
ไตรมาส 4 (ก.ค.–ก.ย. 2569)

- ปรับร่างแผน – เปิดรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ

ไตรมาส 1 (ต.ค.–ธ.ค. 2569)

- ทำร่างแผนฉบับสมบูรณ์ และเสนออนุกรรมการทุกชุด 6 คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรฯ

ไตรมาส 2 (ม.ค.–มี.ค. 2570)

- จัดทำเอกสารและแผนส่งให้ สศช.
- ผลักดันแผนเข้าสู่การพิจารณาของ ครม.

เป้าหมายหลัก

กิจกรรมสำคัญ

ผลผลิต

- ประชุมเชิงปฏิบัติการประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566–2570
- รวบรวมข้อมูลผลดำเนินงานจากหน่วยงานเจ้าภาพแผน
- สังเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก: SWOT / Gap / Trend / ข้อมูลเศรษฐกิจสมุนไพร
- จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 3
- จัดประชุมคณะทำงานยกร่างฯ ครั้งที่ 1 (จัดทำ กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) และโครงสร้างแผนเบื้องต้น)

- ประชุมเชิงลึกเฉพาะด้าน เช่น R&D, อุตสาหกรรม, Digital/Data
- ประชุมคณะทำงานยกร่างฯ ครั้งที่ 2 จัดทำ Draft 1 ของแผนฯ (กลั่นกรองสาระด้านยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด)

- ประชุมคณะทำงานยกร่างฯ ครั้งที่ 3 (ปรับร่างจาก Draft 1 → Draft 2)
- ประชุมคณะอนุกรรมการทุกชุด ครั้งที่ 1 (พิจารณา Draft 2)
- ประชาพิจารณ์ร่างแผนฯ (Public Hearing)
- รวบรวมข้อเสนอแนะและปรับเป็น Draft 3

- ประชุมคณะทำงานยกร่างฯ ครั้งที่ 4 (ปรับ Draft 3 → Draft 4)
- เสนอร่างแผนฯ ต่อคณะอนุกรรมการทุกชุด (ครั้งที่ 2 – พิจารณา Draft 4) และปรับแก้ตามข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ
- เสนอร่างแผนต่อคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติพิจารณา และให้ความเห็นชอบก่อนเสนอ ครม.

- จัดทำเอกสารและส่งแผนให้ สศช. พิจารณาและให้ความเห็น
- จัดทำเอกสารประกอบการเสนอ ครม. และส่งเอกสารให้สำนักเลขาธิการ ครม.
- ติดตามผลการบรรจุมติและการพิจารณาของ ครม. และสนับสนุนข้อมูลเพิ่มเติมตามที่ ครม. หรือ สสค. ขอ

- คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างฯ
- รายงานประเมินผลแผนฉบับที่ 2
- กรอบแนวคิด + โครงสร้างแผนฉบับที่ 3

- ร่างแผนปฏิบัติการฯ ฉบับ Draft 1

- ร่างแผนฯ ฉบับ Draft 3 (ผ่านประชาพิจารณ์)
- รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ

- ร่างแผนฉบับสมบูรณ์ (ผ่านความเห็นชอบจาก คกก.นโยบายสมุนไพรฯ)

- เอกสารเสนอ ครม. แล้วเสร็จ
- แผนฯ ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

4.3 ความก้าวหน้าแผนการขับเคลื่อนสมุนไพร Herb of the year (ขมิ้นชัน กระชายดำ ไพล)

ข้อมูลพื้นฐานขมิ้นชัน

พันธุ์พืช

พันธุ์ที่นิยม

ตรัง 1

ตรัง 84-2

สายพันธุ์ขมิ้นชันที่มีการขึ้นทะเบียนชื่อพันธุ์

โดยกรมวิชาการเกษตรเรียบร้อยแล้วในประเทศไทย

1. ขมิ้นชันทับปุด (พังงา)
2. ขมิ้นชันตาขุน (สุราษฎร์ธานี)
3. ขมิ้นชันแดงสยาม

พื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด 5 อันดับแรก

1. สุราษฎร์ธานี 664.3 ไร่
2. กาญจนบุรี 589 ไร่
3. ตาก 477.4 ไร่
4. สตูล 420.7 ไร่
5. เชียงใหม่ 301.4 ไร่

มาตรฐาน

สินค้าเกษตร

มกษ. 3502 เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชสมุนไพร
 มกษ. 9001 เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร
 มกษ. 9000 เรื่อง เกษตรอินทรีย์ : การผลิต การแปรรูป การแสดง
 ฉลากและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์อินทรีย์
 มกษ. 3005 เล่ม 1 เรื่อง พืชสมุนไพรแห่งชาติ เล่ม 1 : หัว เหง้า และราก
 มกษ. 3003-2557 ขมิ้นชัน

พื้นที่ปลูกทั้งหมด 4,737 ไร่

พื้นที่ที่ได้รับ GAP 315.2 (ไร่)

พื้นที่ที่ได้รับ เกษตรอินทรีย์ 43.5 (ไร่)

active ingredient

Curcumin, Volatile Oil

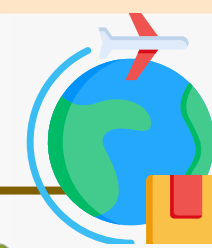
ปริมาณผลผลิตทั้งหมด 2,111,400 กก.

ราคาจำหน่าย ปี 68 (เฉลี่ย)

ผลผลิตเฉลี่ย 3,262.63 ตัน (1,200 กก./ไร่)
 ต้นทุนการผลิต (ปี 66/67) : 15,000 - 17,000 บาท/ไร่
 รายได้ (ผลสด) 37,000 - 39,000 บาท/ไร่/ปี
 รายได้สุทธิ 22,000 บาท/ไร่/ปี

สด : 40-60 บาท/กก. (ตลาดไท)
 ตากแห้ง : 150 บาท/กก. (ตลาดเกษตรออนไลน์)
 ผง : 300 บาท/กก.

มูลค่าการนำเข้า – ส่งออก ปี 67 (บาท)

วัตถุดิบ

นำเข้า 4,831,434

ส่งออก 1,390

สารสกัด

ส่งออก 2904,683

นำเข้า -

ผลิตภัณฑ์

นำเข้า 760,293.87

ส่งออก 5,324.95

ความก้าวหน้าพัฒนาสายพันธุ์ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมเอกสาร ขอขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช กับ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

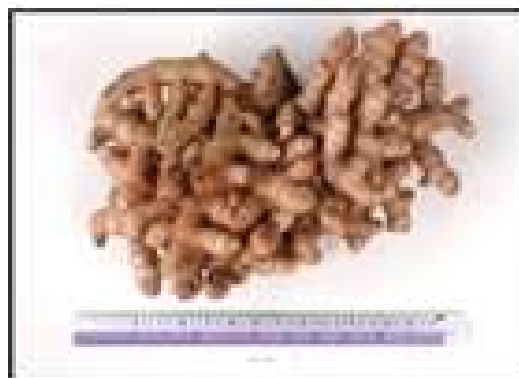
การพัฒนาขม้นชั้นเพื่ออุตสาหกรรมยาและอาหาร มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาพันธุ์ขม้นชั้นเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้เครื่องมือแปรรูปอัตโนมัติ (ลดปัญหาด้านแรงงาน) เช่น เครื่องล้าง เครื่องลอก 2 พันธุ์ คือ (กรมวิชาการเกษตร)

1) กลุ่มทอง (อุตสาหกรรมยา) สายพันธุ์ T65-88 (ตัง 3)
ผลผลิต 1.6 กก./ต้น - 1,800 - 2,000 กก./ไร่ ทดสอบความพึงพอใจของเกษตรกรแล้ว
สารสำคัญ เคอร์คูมินอยด์ 7.8 - 9 % (มาตรฐาน 5 %)

2) กลุ่มด่าง (อุตสาหกรรมอาหาร) สายพันธุ์ Tr2 (D65-03) และ Tr4 (D65-29)
ผลผลิต 1.8 – 2.0 กก./ต้น - 2,000 - 2,200 กก./ไร่ ทดสอบความพึงพอใจของเกษตรกรแล้ว
สารสำคัญ เคอร์คูมินอยด์ 7.8 - 9 % (มาตรฐาน 5 %)

Tr4
(D65-29)

Tr2
(D65-03)

แนวทางการส่งเสริม (ขมิ้นชัน)

การสนับสนุนการวิจัยวิธีการขยายพันธุ์ การเพาะปลูก และการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมเพื่อให้วัตถุดิบขมิ้นชันที่ได้มีคุณภาพดี และมีสารสำคัญในปริมาณสูง

(กวก.) (สวก.)

การสนับสนุนสายพันธุ์ขมิ้นชันที่มีคุณภาพ และศักยภาพทางพาณิชย์ เพื่อให้ได้ผลผลิตตามความต้องการของตลาด

(กสก.) (กวก.) (สปก.)

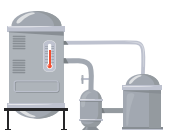
การให้คำแนะนำส่งเสริมให้ปลูกขมิ้นชันเป็นวัตถุดิบที่ตรงกับความต้องการของตลาด

(กวก.) (กสก.) (กสส.) (สปก.)

การส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกอย่างง่ายในระดับชุมชน

(กสก.) (กวก.) (กสส.) (สปก.)

การสนับสนุนเกษตรกร และผู้ประกอบการ ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตแบบดั้งเดิมมาเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่

(กสก.) (กวก.) (กสส.) (สปก.) (สวก.)

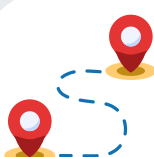
การจัดทำข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชขมิ้นชันเพื่อการบริหารจัดการ และจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกขมิ้นชันที่มีศักยภาพสูงในเชิงพาณิชย์

(พด.) (กสก.) (กวก.) (กสส.) (สปก.) (สป.กษ.)

การส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สถาบันเกษตรกร การปลูกการผลิตสมุนไพรให้เข้าสู่มาตรฐาน

(กสก.) (กวก.) (สปก.) (สป.กษ.) (กสส.)

สร้างจุดเรียนรู้การผลิตขมิ้นชันที่มีคุณภาพเพื่อให้เกษตรกรมาศึกษาดูงานแปลงการผลิต และการแปรรูปเบื้องต้น

(กสก.) (กวก.) (กสส.) (สปก.) (สป.กษ.) (สวก.)

การรับรองการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยด้านพืช เช่น GAP เกษตรอินทรีย์

(กวก.) (กสก.) (มกอช.)

การขับเคลื่อนสมุนไพร Herb of the year : ขมิ้นชัน

เป้าหมาย

การเคลมสรรพคุณขมิ้นชัน เรื่อง คงระดับน้ำตาลในเลือด
[ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ประเภท ค.]

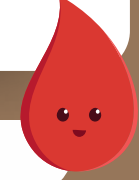
คาดการณ์

มูลค่าการใช้ขมิ้นชันเพิ่มขึ้น 280 ลบ./ปี

โอกาสทางการตลาด 2,800 ลบ./ปี

การเคลมสรรพคุณ หรือ
ส่งเสริมภาพลักษณ์ขมิ้นชัน เรื่องความงาม

คาดการณ์

มูลค่าการใช้ขมิ้นชันเพิ่มขึ้น 1,315 ลบ./ปี

โอกาสทางการตลาด 6,550 ลบ./ปี

มูลค่าตลาดขมิ้นชันใน
ประเทศไทย

ปี 67 มูลค่า 456 ลบ.

ปี 68 มูลค่า 519 ลบ.

จัดทำ reference
standard และรับรอง
มาตรฐานสารสกัด
ในการขึ้นทะเบียน

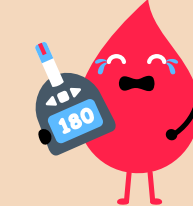

งานวิจัย

สกสว

จัดทำ
Positive list

สร้างการรับรู้
ประโยชน์

ผลการดำเนินงาน 2568

- ยาแคปซูลขมิ้นชัน (THP 2021)
- สารสกัดแห้งขมิ้นชัน (THP 2021)
- ยาแคปซูลสารสกัดแห้งขมิ้นชัน (THP 2021)

รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ช่องว่าง
งานวิจัยขมิ้นชันด้านเวชสำอางค์ ใน
เรื่อง Anti-aging, ลดริ้วรอย,
ลดเลือนจุดต่างดำ

- รอ อย.ประกาศ ขมิ้นชันในเรื่องระดับน้ำตาลในเลือด (Pre diabetes)
- จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการ เตรียมเอกสารในการยื่นคำขอจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- รวบรวมเอกสารทางวิชาการ Positive list ขมิ้นชันในเรื่องลดระดับน้ำตาลในเลือด (Mild diabetes)

- สื่อสารประโยชน์ของขมิ้นชัน ผ่าน infographic
- Short Videos ขมิ้นชัน Dyspepsia

แผนปี 2569

มาตรฐานผลิตภัณฑ์
เวชสำอางขมิ้นชัน

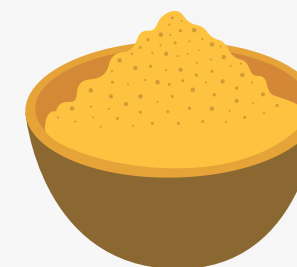
- ต่อยอดงานวิจัยขมิ้นชันด้านเวชสำอางค์ ในเรื่อง Anti-aging ลดริ้วรอย ใน 3D cell lines หรือ Clinial study
- ผลักดันให้มีการ Networking ระหว่างผู้ประกอบการกับหน่วยงานให้ทุน

- ติดตามผลการยื่นขอจดแจ้งผลิตภัณฑ์ ขมิ้นชันระดับน้ำตาลในเลือด (Pre diabetes) [มูลค่าตลาดที่เพิ่มขึ้น 280 ลบ.]
- จัดทำข้อเสนอ Positive list ขมิ้นชันในเรื่องลดระดับน้ำตาลในเลือด (Mild diabetes) [มูลค่าตลาดที่เพิ่มขึ้น 1,151 ลบ.]

- ร่วมออกบูธงานมหกรรมสมุนไพร, งาน Open house
- สร้างการรับรู้เรื่อง ขมิ้นชันคงระดับน้ำตาลในเลือดในผู้ที่มีความเสี่ยงเบาหวาน (Pre diabetes)

ข้อมูลพื้นฐานไพล

พันธุ์พืช

พันธุ์ที่นิยม

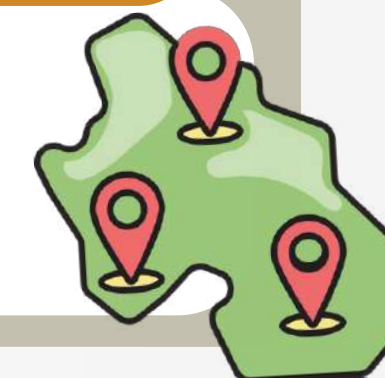
หยวก

พื้นเมือง

พื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด 5 อันดับแรก

- 1.จันทบุรี 171.3 ไร่
- 2.มหาสารคาม 89.3 ไร่
- 3.ขอนแก่น 73.7 ไร่
- 4.ตาก 55.8 ไร่
- 5.สระแก้ว 54 ไร่

มาตรฐาน

สินค้าเกษตร

มกษ. 3502 เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชสมุนไพร
มกษ. 9001 เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร
มกษ. 9000 เรื่อง เกษตรอินทรีย์ : การผลิต การแปรรูป การแสดง
ฉลากและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์อินทรีย์
มกษ. 3005 เล่ม 1 เรื่อง พืชสมุนไพรแห่งชาติ เล่ม 1 : หัว เหง้า และราก

พื้นที่ปลูกทั้งหมด 1,057 ไร่

พื้นที่ที่ได้รับ GAP 30.6 (ไร่)
พื้นที่ที่ได้รับ เกษตรอินทรีย์ 20.1(ไร่)

active ingredient

- สารกลุ่ม curcuminoid เช่น Cassumunarin A, B และ C,
- สารกลุ่มphenylbutanoidเช่น (E)-1-(3,4-dimethoxyphenyl) butadiene (DMPBD), (E)-4[3'-4'-dimethylphenyl] but-3-en-2-ol

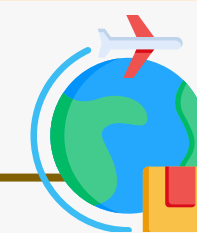
ปริมาณผลผลิตทั้งหมด 291,600 กก.

ผลผลิต1,748.25 ตัน(ปี 67)
ผลผลิตเฉลี่ย1,800 กก./ไร่ (ปี 67)
ต้นทุนการผลิต (ปี 66)
22,700 บาท/ไร่ (อายุ 2 ปี)

ราคาจำหน่าย ปี 68 (เฉลี่ย)

สด : 40-50 บาท/กก.
ตากแห้ง : 150 บาท/กก.
ผง : 300 บาท/กก.
น้ำมันหอมระเหย : 7,000 บาท/กก.

มูลค่าการนำเข้า – ส่งออก ปี 67 (บาท)

วัตถุดิบ

นำเข้า 471,317.15
ส่งออก 600

สารสกัด

ส่งออก -
นำเข้า -

ผลิตภัณฑ์

นำเข้า 313.11
ส่งออก 2,367,278.41

1. ส่งเสริมการจัดการด้านการผลิตไพลคุณภาพในห่วงโซ่อุปทาน

- 1.1: ส่งเสริมการผลิตพืชไพลให้ได้มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร
- 1.2: วิจัยและพัฒนาพันธุ์ไพล
- 1.3: ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ไปสู่การปลูกพืชสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง
- 1.4: มีการจัดทำข้อมูลไพลเชื่อมโยงแผนที่ความเหมาะสม

2. สนับสนุนการพัฒนากลุ่มเกษตรกรสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่าย

- 2.1: สนับสนุนการพัฒนากลุ่มเกษตรกรสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่ายด้านการผลิตไพล
- 2.2: สนับสนุนเครือข่ายการตลาดในกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน
- 2.3: ส่งเสริมเครือข่ายการแปรรูปสมุนไพรเบื้องต้น ในกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน

3. ยกระดับคุณภาพวัตถุดิบและส่งเสริมการแปรรูปภายหลังจากเก็บเกี่ยวอย่างมีมาตรฐานด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม

4. ส่งเสริมระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) รวมทั้งเครือข่ายผู้รับซื้อ วัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป

- 4.1: ส่งเสริมการตลาดด้วยระบบตลาดกลางและตลาดอิเล็กทรอนิกส์สำหรับวัตถุดิบสมุนไพร
- 4.2: ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายผู้รับซื้อวัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรรายย่อย
- 4.3: ขยายตลาดและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรสมุนไพรไปสู่อุตสาหกรรมอาหารมูลค่าสูง

พัฒนาเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สถาบันเกษตรกรให้ผลิตสมุนไพรปลอดภัยเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ ผลิตสมุนไพรที่มีมูลค่าสูง ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมในการผลิต มีการปลูกแบบแปลงใหญ่ มีการแปรรูปเบื้องต้นเพิ่มมูลค่า

การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่า มีนวัตกรรมต่อยอด มีการลงทุนวิจัย

ส่งเสริมตลาดชุมชน ออนไลน์ ตลาดกลางสมุนไพร

กสท.

กวก.

มกอช.

ส.ป.ก.

สป.กษ.

สวพส.

ปศ.

สศก.

พด.

กสส.

สวก.

กสท.

กวก.

มกอช.

ส.ป.ก.

สป.กษ.

สศก.

กสส.

ตลาดไท

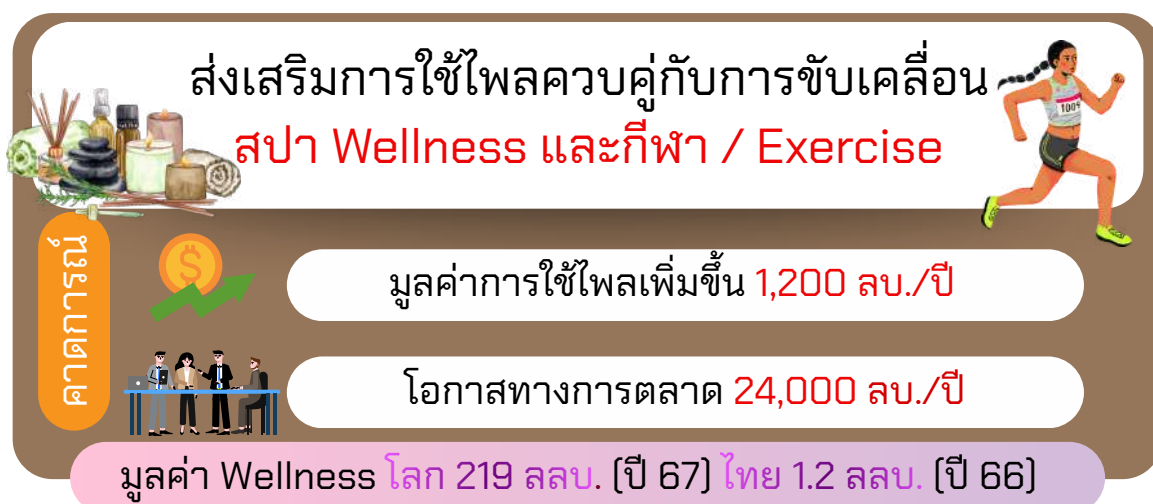
พณ.

สธ.

ทส.

การขับเคลื่อนสมุนไพร Herb of the year : ไพล

เป้าหมาย

มูลค่าตลาดไพล
ในประเทศไทย

ปี 67 มูลค่า 260 ลบ.

ปี 68 มูลค่า 283 ลบ.

จัดทำ Reference Standard
และรับรองมาตรฐานสารสกัด
ในการขึ้นทะเบียน

งานวิจัย

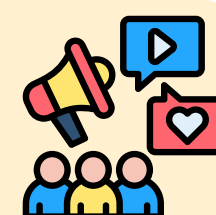
สกว

จัดทำ

Positive list

สร้างการรับรู้
ประโยชน์

ผลการดำเนินงาน 2568

สารสกัดไพล (Phlai Extract)

รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ช่องว่างงาน
วิจัยไพลรักษาข้อเข่าเสื่อม

รวบรวมเอกสารงานวิจัย
ไพลรักษาข้อเข่าเสื่อม
เพื่อยื่น Positive List ต่อ อย.

ประชาสัมพันธ์ Infographic Phlai
แก้ปวดกล้ามเนื้อ ผ่านช่องทาง Facebook

แผนปี 2569

ส่งเสริม
มาตรฐานวัตถุดิบส่งออก
ของไพล

- ผลักดันการวิจัยทางคลินิกเพื่อ
พัฒนาหลักฐานการรักษาข้อเข่า
เสื่อม
- ผลักดันไพลรักษาข้อเข่าเสื่อมสู่
ระบบ Clinical Practice Guide
(CPG)

- จัดทำข้อเสนอ Positiveไพล
รักษาข้อเข่าเสื่อม [มูลค่าตลาด
ที่เพิ่มขึ้น 288 ลบ.]

- Spa & Wellness ประชาสัมพันธ์
ผ่านงานมหกรรมนวดไทยและ
Wellness และงานมหกรรมสมุนไพร
แห่งชาติ
- สร้างการรับรู้เรื่อง ไพลในกลุ่มผู้ที่มี
อาการปวดกล้ามเนื้อหรือ OA knee

ข้อมูลพื้นฐานกระชายดำ

พันธุ์พืช

พันธุ์ที่นิยม

- ✓ **กระชายดำพันธุ์ภูเรือ 10**
[สายพันธุ์ ใบแดง]
- ✓ **กระชายดำพันธุ์ภูเรือ 12**
[สายพันธุ์ ใบเขียว]

พื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด 5 อันดับแรก

- 1.ปราจีนบุรี 81.3 ไร่
- 2.น่าน 69.5 ไร่
- 3.พิษณุโลก 63 ไร่
- 4.ชัยภูมิ 25.5 ไร่
- 5.เพชรบูรณ์ 21 ไร่

active ingredient

5,7-Dimethoxy flavone(DMF) , borneol

มาตรฐาน

สินค้าเกษตร

มกษ. 3502 เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชสมุนไพร
 มกษ. 9001 เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร
 มกษ. 9000 เรื่อง เกษตรอินทรีย์ : การผลิต การแปรรูป การแสดงฉลากและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์อินทรีย์
 มกษ. 3005 เล่ม 1 เรื่อง พืชสมุนไพรแห่งชาติ เล่ม 1 : หวี เหง้า และราก

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มอก. 3013 เรื่อง สารสกัดกระชายดำ

100% ORGANIC

พื้นที่ปลูกทั้งหมด 388 ไร่

GAP

พื้นที่ที่ได้รับ GAP 50.8 (ไร่)
 พื้นที่ที่ได้รับ เกษตรอินทรีย์ 4.9 (ไร่)

ปริมาณผลผลิตทั้งหมด 90,900 กก.

ผลผลิตต่อไร่ 700-800 กก./ไร่
 การใช้หัวพันธุ์ 200-250 กก./ไร่
 ต้นทุนการผลิต ประมาณ 30,000 บาท/ไร่

ราคาจำหน่าย ปี 68 (เฉลี่ย)

ราคาสด 80-100 บาท/ กก.
 ราคาแห้ง 350 บาท/กก.

มูลค่าการนำเข้า – ส่งออก ปี 67 (บาท)

วัตถุดิบ	นำเข้า	ส่งออก	สารสกัด	นำเข้า	ส่งออก	ผลิตภัณฑ์	นำเข้า	ส่งออก
	400,492	104,695,213		373,015	22,903,973		-	2,327,498.88

ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนกระชายดำ ภายใต้คณะกรรมการวัตถุอันตราย

การพัฒนาสายพันธุ์กระชายดำ PB4 [เพชรบูรณ์ 1] มีจุดประสงค์เพื่อ พัฒนาพันธุ์กระชายดำเพื่อการแพทย์ 1 พันธุ์
ผลผลิตเฉลี่ย 300 - 350 กรัม/ต้น 800 - 1,000 กก./ไร่
ในศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์ สารสำคัญ กลุ่มฟลาโวนอยด์ 0.77 % [ยังไม่มีมาตรฐาน พบอยู่ในระหว่าง 0.5 - 0.8 %]

ขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมเอกสาร ขออนุญาตทะเบียนพันธุ์พืช กับ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

งานวิจัย : การรวบรวมและคัดเลือกสายต้นกระชายดำในแหล่งปลูก

การรวบรวมและคัดเลือกสายต้นกระชายดำ ในแหล่งปลูกดำเนินการปี 2565-2566 มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกสายต้นกระชายดำ ที่มีปริมาณสารสำคัญสูงจากแหล่งปลูกทางการค้าในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์ เลย และพะเยา ดำเนินการคัดเลือกสายต้นกระชายดำ ทั้งกลุ่มใบแดงและใบเขียว จำนวน 10 แหล่งปลูก ใช้เกณฑ์ความสมบูรณ์ของต้นกระชายดำในแปลง สืบใบ และหัวตรงตามสายพันธุ์ มีการจัดการแปลงกระชายดำที่ดี และไม่พบการระบาดของโรคเหี่ยว โดยมีเกษตรกรเจ้าของแปลงมีส่วนร่วมคัดเลือกสายต้นกระชายดำ ลักษณะดีเด่น และนำมาปลูกคัดเลือก ณ แปลงทดลองของศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 50 สายต้น บันทึกลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของกระชายดำ และข้อมูลการเจริญเติบโต สามารถจำแนกกระชายดำที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน 3 กลุ่ม ตามขนาดเหง้า คือ 1) เหง้าขนาดใหญ่ (น้ำหนักมากกว่า 200 กรัม) 2) เหง้าขนาดกลาง (น้ำหนักร้อยละ 100 - 200 กรัม) และ 3) เหง้าขนาดเล็ก (น้ำหนักน้อยกว่า 100 กรัม) และดำเนินการปลูกเปรียบเทียบสายต้นที่คัดเลือกได้จาก ปี 2565 ในสภาพแปลงปลูกที่เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก จำนวน 10 สายต้น พบสายต้นกระชายดำดีเด่นจำนวน 5 สายต้น ได้แก่

- 1) สายต้น PY-1 จ.พะเยา
- 2) สายต้น LH-5 ห้วยมุ่น อ.ด่านซ้าย จ.เลย
- 3) สายต้น PB-4 เข็กน้อย อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์
- 4) สายต้น PH-1 ห้วยน้ำไข อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
- และ 5) สายต้น LS-1 แสงภา อ.นาแห้ว จ.เลย ที่เจริญเติบโตดีและมีจำนวนผลผลิตเหง้ารวมมากที่สุด

การขับเคลื่อนสมุนไพร Herb of the year : กระชายดำ

มูลค่าตลาดกระชายดำใน

ประเทศไทย

ปี 67 มูลค่า 378 ลบ.

ปี 68 มูลค่า 397 ลบ.

เป้าหมาย

การเคลมสรรพคุณกระชายดำ เรื่องลดไขมันในช่องท้อง (ผลิตภัณฑ์สมุนไพรประเภท ค.)

คาดการณ์

มูลค่าการใช้กระชายดำเพิ่มขึ้น 305 ลบ./ปี

โอกาสทางการตลาด 6,104 ลบ./ปี ^[1]

ส่งเสริมภาพลักษณ์กระชายดำในด้านของ Sport Nutrition

คาดการณ์

มูลค่าการใช้กระชายดำเพิ่มขึ้น 500 ลบ./ปี

โอกาสทางการตลาด 25,154 ลบ./ปี ^[2]

ส่งเสริมภาพลักษณ์กระชายดำในด้านของความงาม

คาดการณ์

มูลค่าการใช้กระชายดำเพิ่มขึ้น 74 ลบ./ปี

โอกาสทางการตลาด 745 ลบ./ปี ^[3]

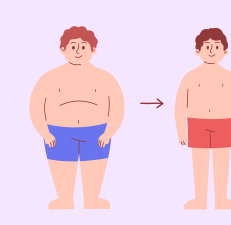
จัดทำ Reference Standard และรับรองมาตรฐานสารสกัดในการขึ้นทะเบียน

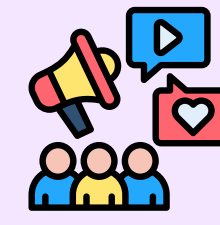
งานวิจัย

จัดทำ Positive list

สร้างการรับรู้ประโยชน์

ผลการดำเนินงาน 2568

THP กรมวิทย์ฯ อยู่ระหว่างดำเนินการ คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 69

รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ช่องว่างงานวิจัยกระชายดำ ลดฝ้า & Anti-Aging

- 1.ลดไขมันในช่องท้อง (รอย.ประกาศ)
- 2.รวบรวมเอกสารงานวิจัยลดฝ้าและ Anti-Aging
- 3.จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการ เตรียมเอกสารในการยื่นคำขอจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ประชาสัมพันธ์ Infographic กระชายดำ ลดไขมันในช่องท้อง ผ่านช่องทาง Facebook

แผนปี 2569

- 1.จัดทำวัสดุอ้างอิงรับรอง (CRM) กระชายดำ จำนวน 3 รายการ
- 2.ส่งเสริมมาตรฐานวัตถุดิบส่งออกของกระชายดำ

- 1.(ร่าง) แผนงานวิจัย 3D cell lines หรือ Clinical study เรื่อง ลดฝ้า และ Anti-Aging
- 2.ผลักดันให้มีการ Networking ระหว่างผู้ประกอบการกับหน่วยงานให้ทุน

- 1.ติดตามผลการยื่นขอจดแจ้งผลิตภัณฑ์ลดไขมันในช่องท้อง
(มูลค่าตลาดที่เพิ่มขึ้น 305ลบ.)
- 2.จัดทำข้อเสนอ Positive list กระชายดำในเรื่องลดฝ้าและ Anti-Aging
(มูลค่าตลาดที่เพิ่มขึ้น 388 ลบ.)

ด้าน Sport Nutrition
1.ขอความร่วมมือผ่านงาน ซีเกมส์ (Sea Games) ครั้งที่ 33 และงานวิ่งมาราธอน

4.4 (ร่าง) ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2569

(ร่าง) ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2569

วันที่ 12 มกราคม 2569 เวลา 13.30 – 16.30 น. ณ ห้องประชุม 301 ตึกบัญชาการ 1 ทำเนียบรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการประชุม: เพื่อติดตามความก้าวหน้าและพิจารณากำหนดทิศทาง การดำเนินงานด้านสมุนไพรของประเทศ รวมถึงแผนบูรณาการ แผนปฏิบัติการและจังหวัดเมืองสมุนไพร เพื่อขับเคลื่อนสมุนไพรสู่เศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
โดย นายโสภณ ชาร์มย์ รองนายกรัฐมนตรี

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุม

2.1 รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2568 วันที่ 9 มิถุนายน 2568
โดย นายแพทย์พงษ์ศร พอกเพิ่มดี อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยฯ

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่องเพื่อทราบ

- **3.1 ความก้าวหน้าการแก้ไขปัญหาเรื่องแอลกอฮอล์สำหรับอุตสาหกรรมสมุนไพร**
โดย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม (ประธานอนุกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมฯ)
- **3.2 ความก้าวหน้าการการขับเคลื่อนแผนการส่งเสริมสมุนไพรในตลาดต่างประเทศ**
โดย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ (ประธานอนุกรรมการส่งเสริมภาพลักษณ์ฯ)
- **3.3 ความก้าวหน้าการการขับเคลื่อนแผนการดำเนินการขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรไทย**
โดย ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ประธานอนุกรรมการวิจัยฯ)
- **3.4 ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนสมุนไพร Herb of the year: ขมิ้นชัน ไพล กระชายดำ และกระท่อม**
โดย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์ฯ)
- 3.5 ความก้าวหน้าการกำหนดพิกัดศุลกากร (HS code) ระดับ 11 หลัก สำหรับสมุนไพร**
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (กรรมการและเลขานุการ)

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเพื่อทราบ

4.1 สรุปผลการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566- 2570 ประจำปีงบประมาณ 2568
โดย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์ฯ)

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา

5.1 ยก (ร่าง) แผนบูรณาการนำสมุนไพรสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ปี พ.ศ. 2571
โดย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์ฯ)

ระเบียบวาระที่ 6 เรื่องเพื่อพิจารณา

6.1 แผนการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2571-2575
โดย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์ฯ)

6.2 (ร่าง) ประกาศคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง เมืองสมุนไพร (Herbal City) (เพิ่มเติม)
โดย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ประธานอนุกรรมการยุทธศาสตร์ฯ)

6.3 (ร่าง) คำสั่งคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เรื่อง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนภารกิจฯ (แก้ไข)
โดย อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (กรรมการและเลขานุการ)

ระเบียบวาระที่ 7 รับรองมติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2569

ระเบียบวาระที่ 8 เรื่องอื่นๆ

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องเพื่อพิจารณา

- 5.1 ยก (ร่าง) แผนบูรณาการนำสมุนไพรสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ปี พ.ศ. 2571
- 5.2 เพิ่มองค์ประกอบคณะกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร
- 5.3 เพิ่มชนิดพืชสมุนไพรในระบบฐานข้อมูลสมุนไพรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โดย ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร

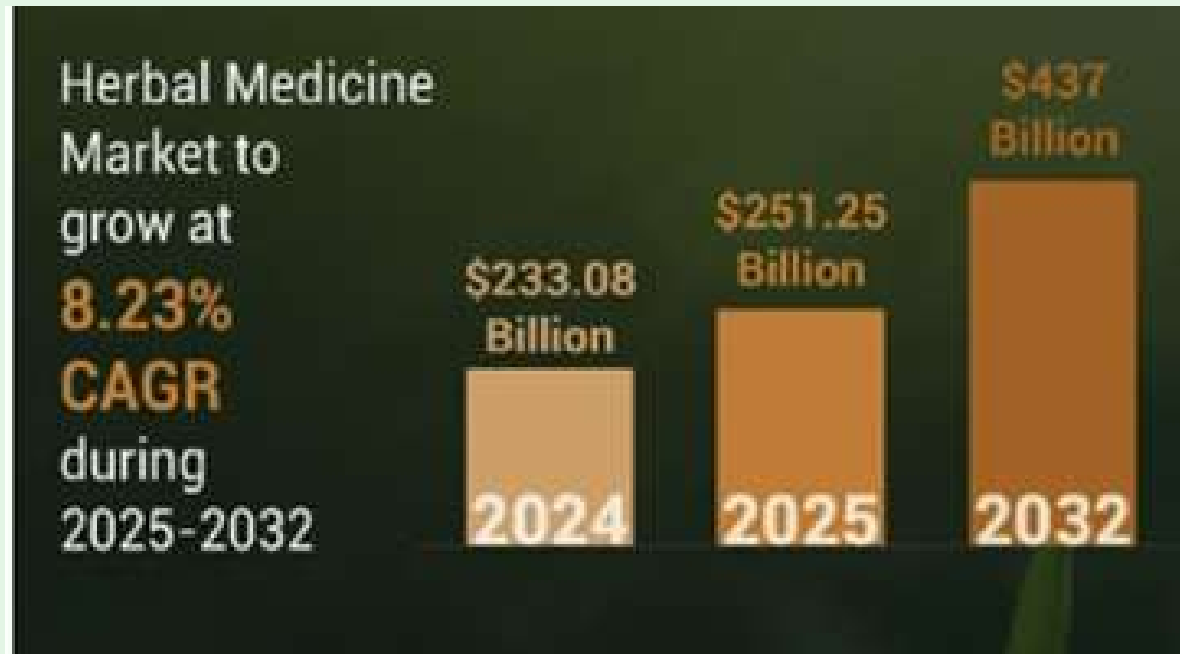

5.1 ยก (ร่าง) แผนบูรณาการนำสมุนไพรสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ปี พ.ศ. 2571

[ร่าง] แผนบูรณาการนำสมุนไพรสู่เศรษฐกิจ

โอกาสในตลาดโลก (Global Opportunity)

มูลค่าตลาดสมุนไพรโลกปี 2570 **9.4 ล้านล้านบาท**

อัตราการเติบโตเฉลี่ย (CAGR) ของตลาดโลก (2568-2575) **+8.23%**

ยุโรป: ตลาดเติบโต 224,000 ลบ. (ต่อปี)

จีน: ใช้ในกลุ่ม **Pharmaceutical & Nutraceutical** สูงถึง 67%

เติบโตสูงสุด: กลุ่ม **Food & Beverages** เติบโต 11.85%

ความได้เปรียบของไทย

ต้นทุนการผลิตต่ำกว่า EU/US

สามารถเจาะตลาดจีนผ่าน FTA & RCEP

ความหลากหลายทางพันธุ์พืชสูง

โอกาสในการแปรรูปสู่สารสกัด เพิ่มมูลค่าจากกิโลละ 50 บาท เป็น 5,000-50,000 บาท (สารสกัด)

เป้าหมาย

เชิงเศรษฐกิจ (Core KPI)

ขนาดตลาดสมุนไพรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็น **84,745.60 ล้านบาท**

ความเข้มแข็งของห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเพิ่มขึ้น **อย่างน้อย ร้อยละ 20**

ปัญหาและช่องว่างการพัฒนา

ต้นน้ำ

- เกษตรกรบางส่วนขาดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเพาะปลูกที่เหมาะสม (เช่น ระยะเก็บเกี่ยว, การอบแห้ง)
- ต้นทุนการผลิตสูง
- ปัญหาการควบคุมคุณภาพตั้งแต่แหล่งปลูกเป็นคอขวดสำคัญ
- ผลผลิตไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานตลาด

กลางน้ำ

- อุตสาหกรรมสมุนไพรของไทยยังพัฒนาได้ไม่มากทั้งในด้านชนิด ปริมาณ และมาตรฐานของผลิตภัณฑ์
- ต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ ในการนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- นำเข้าสารสกัดและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในสัดส่วนสูง

ปลายน้ำ

- มูลค่าตลาดในประเทศยังโตไม่มากเท่าที่คาดหวัง
- มูลค่าการส่งออกลดลงเฉลี่ย 12.6% ต่อปี ในช่วงปี 2566-2567
- ปริมาณการใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้นแต่การกระจายตัวยังไม่ทั่วถึงในพื้นที่ชนบท
- ยังมีกลุ่มผู้ป่วยไม่มั่นใจในการใช้สมุนไพร ควบคู่ไปกับยาแผนปัจจุบัน

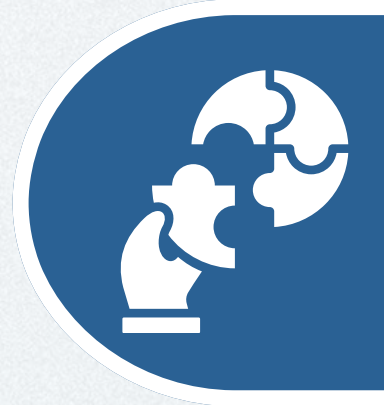
ระบบนิเวศ

- ขาดการบูรณาการเชิงระบบระหว่างหน่วยงาน ทำให้การดำเนินงานแยกส่วนและขาดความต่อเนื่อง

- การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง
- การนำงานวิจัยมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ยังไม่บรรลุเป้าหมายและไม่สามารถเพิ่มปริมาณการซื้อขายในตลาดได้อย่างเป็นรูปธรรม

เหตุผลและ ความจำเป็น

จุดช่องว่าง (gaps)

เพื่อ**เร่งแก้ไข**ปัญหาและ**จุดช่องว่าง** (gaps) การพัฒนาในแต่ละช่วงของห่วงโซ่อุปทาน

จัดสรรงบประมาณ

เพื่อจัดสรรงบประมาณ**แบบองค์รวมและกระจาย**ไปยัง**หน่วยงานต่าง ๆ** เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มความต่อเนื่องของมาตรการส่งเสริม

เชื่อมโยงยุทธศาสตร์

เชื่อมโยงยุทธศาสตร์และนโยบายระดับประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ**สมุนไพรให้สอดคล้องประสานกัน** เช่น แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรฯ ฉบับที่ 2

เร่งใช้โอกาส

เพื่อ**เร่งใช้โอกาส**จากกระแสความตื่นตัวใน**สมุนไพร** และผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในและต่างประเทศ ณ ขณะนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเศรษฐกิจไทย

วัตถุประสงค์และแนวทางขับเคลื่อน

ยกระดับห่วงโซ่คุณค่าสมุนไพรไทยสู่สากลและระบบนิเวศที่ยั่งยืน

ต้นน้ำ
(Upstream)

กลางน้ำ
(Midstream)

ปลายน้ำ
(Downstream)

ระบบสนับสนุน
(Ecosystem)

เป้าหมาย:
เพิ่มการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพมาตรฐานให้เพียงพอ

แนวทางขับเคลื่อน:

1. พัฒนาแปลงเกษตรตามมาตรฐาน GAP/Organic
2. สนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่
3. สร้างและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชน และสหกรณ์สมุนไพร

เป้าหมาย:
พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน

แนวทางขับเคลื่อน:

1. ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี/เงินกู้ผ่าน BOI และสนับสนุนเทคโนโลยีการสกัดขั้นสูง
2. ผลักดันการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์สมุนไพรใหม่และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
3. ออกมาตรการหนุนเสริมที่เหมาะสมกับสมุนไพรกลุ่มเป้าหมายแต่ละชนิด

เป้าหมาย:
ขยายตลาดและเพิ่มมูลค่าการตลาดทั้งในและต่างประเทศ

แนวทางขับเคลื่อน:

1. การตลาดเชิงรุกทั้งตลาดในและต่างประเทศ
2. สร้างความเชื่อมั่นในตราสัญลักษณ์ "ผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ"
3. ส่งเสริมด้านการตลาดในกลุ่มสมุนไพร Herbal Champions แบบมุ่งผลลัพธ์

เป้าหมาย:
ส่งเสริมการบริโภคและการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรไทยอย่างเหมาะสม

แนวทางขับเคลื่อน:

1. ขยายบริการแพทย์แผนไทย/ยาสมุนไพรในระบบบริการสาธารณสุขทุกระดับ
2. สร้างความตระหนักรู้และเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน

เป้าหมาย:
พัฒนาระบบสนับสนุน (Ecosystem) อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แนวทางขับเคลื่อน:

1. ทบทวนและปรับปรุงกฎหมาย
2. เน้นการจัดสรรงบวิจัยมุ่งเป้าสำหรับสมุนไพรที่ตอบโจทย์และเสริมเครือข่ายนักวิจัย-ผู้ประกอบการให้แข็งแกร่งขึ้น
3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสมุนไพร
4. สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ "เมืองสมุนไพร"

ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะได้รับ

เชิงเศรษฐกิจ (Economic Impact)

ขนาดตลาด:
เพิ่มขึ้นเป็น **84,745.60**
ล้านบาท ภายในปี 2570

การส่งออก:
เพิ่มศักยภาพการส่งออก
ตามเป้า **10% ต่อปี**

การทดแทนนำเข้า:
ลดการนำเข้าสารสกัดมูลค่า
4,500 ล้านบาท/ปี

เชิงสังคมและสุขภาพ (Social-Health Impact)

รายได้เกษตรกร:
เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรกว่า
5 แสนราย

สุขภาพ:
ลดภาระงบประมาณยาในระบบ
สุขภาพ และเพิ่มการเข้าถึงยา
สมุนไพร

ชุมชน:
สร้างรายได้แก่ชุมชนฐานราก
ผ่านการพัฒนา "**เมืองสมุนไพร**"

เชิงระบบนิเวศ (Ecosystem Impact)

ฐานข้อมูล:
มีฐานข้อมูลสมุนไพรแห่งชาติที่
ใช้กำกับนโยบายบน
evidence-based

ความยั่งยืน:
ใช้ความหลากหลายทางชีวภาพ
สร้างมูลค่าเศรษฐกิจอย่างเป็น
มิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ความเชื่อมโยงท้ายระดับของ (ร่าง) แผนบูรณาการกับแผน 3 ระดับ

“สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ด้าน/ แผนฯ 13 ใน 3 หมุดหมาย/และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใน 3 ตัวชี้วัด”

แผนระดับ 1
ยุทธศาสตร์ชาติ
2561-2580

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน - หลัก
การเกษตรสร้างมูลค่า (เกษตรชีวภาพ) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต
(อุตสาหกรรมชีวภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว (ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ความงามและแพทย์แผนไทย)

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - หลัก
การจัดระบบการให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ผ่านการพัฒนาองค์
ความรู้พื้นฐานและที่เป็นประโยชน์ในกลุ่มเป้าหมายหลักเพื่อนำไปสู่การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์
สมุนไพรได้อย่างถูกต้อง

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - หลัก
การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียวโดยเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจ
ฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และ
ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

แผนระดับ 2
แผนพัฒนาฯ 13
2566-2570

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
เป้าหมาย: มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น กลยุทธ์ คือ การส่งเสริม
การผลิตและการขยายตัวของตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มี
มูลค่าเพิ่มสูง อาทิ ผลผลิตเกษตรปลอดภัย สมุนไพรแปรรูป อาหารทางเลือก

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
เป้าหมาย: เปลี่ยนการท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับ
อุตสาหกรรม และบริการที่มีศักยภาพอื่น กลยุทธ์ คือ การส่งเสริมการพัฒนากิจกรรม
สินค้า และบริการ การท่องเที่ยวมูลค่าเพิ่มสูง

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
เป้าหมาย: ไทยมีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากสินค้าและบริการสุขภาพ
กลยุทธ์ คือ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้อุตสาหกรรมทางการแพทย์และสุขภาพ

เป้าหมายการพัฒนา
ที่ยั่งยืน (SDGs)

SDG 3: Good Health and Well-Being
เพิ่มการเข้าถึงยาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยในระบบสุขภาพ

SDG 8: Decent Work & Economic Growth
สร้างงานและรายได้ในชุมชน ผ่านเกษตรสมุนไพรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

SDG 12: Responsible Consumption and Production
ส่งเสริมการผลิตสมุนไพรแบบยั่งยืน ลดสารเคมีอันตราย

แผนระดับ 3
แผนปฏิบัติการสมุนไพรฯ
ฉบับที่ 2 2566-2570

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและ
แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพ
และมาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ
ของผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพรตลอด
ห่วงโซ่อุปทาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการ
ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการ
บริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่าง
เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบนิเวศน์ที่
สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสมุนไพรไทย
อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เพิ่มการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบ
สมุนไพรคุณภาพมาตรฐานให้เพียงพอ
ต่อความต้องการ

พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ
ผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมสมุนไพร
ไทยตลอดห่วงโซ่อุปทาน

ขยายตลาดและเพิ่มมูลค่าการ
ตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ

ส่งเสริมการบริโภคและการใช้ประโยชน์จาก
สมุนไพรไทยอย่างเหมาะสมและกว้างขวาง

พัฒนาระบบสนับสนุน (Ecosystem)
ที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม
สมุนไพรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แผนงานบูรณาการนำ
สมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570

ข้อเสนอโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการนำสมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจของหน่วยงานในคณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร ปี 2570

เป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

ลำดับ	หน่วยงาน (ระดับกรม)	ลำดับ	ชื่อโครงการ	งบประมาณ	มาตรการ	แผนงาน
1	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1	โครงการยกระดับการปลูกพืชสมุนไพรและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร	11,265,700	มาตรการที่ 1 มาตรการที่ 2 มาตรการที่ 4	แผนงานที่ 1 แผนงานที่ 3 แผนงานที่ 3
2	กรมส่งเสริมการเกษตร	2	ยกระดับการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าสมุนไพร	9,794,000	มาตรการที่ 4	แผนงานที่ 3
3	กรมวิชาการเกษตร	3	ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสมุนไพรแบบ GAP ให้ได้สารสำคัญสูง	2,519,000	มาตรการที่ 1	แผนงานที่ 1
		4	การกระจายพันธุ์มะขามป้อมพันธุ์ดีเพื่อผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานสู่การผลิตยาในจังหวัดพิจิตร	1,153,900	มาตรการที่ 1	แผนงานที่ 3
		5	ยกระดับมาตรฐานห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สมุนไพรส่วนภูมิภาคของกรมวิชาการเกษตร	1,641,200	มาตรการที่ 3	แผนงานที่ 1
		6	การผลิตสมุนไพรครบวงจรสืบสานภูมิปัญญาไทยพัฒนาสู่สากล	1,480,000	มาตรการที่ 1	แผนงานที่ 3
4	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	7	โครงการยกระดับศักยภาพการพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ กิจกรรมส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรมูลค่าสูง	20,148,020	มาตรการที่ 1 มาตรการที่ 2 มาตรการที่ 4	แผนงานที่ 1,2,3,4 แผนงานที่ 1 แผนงานที่ 2
5	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	8	โครงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรมูลค่าสูง	900,000	มาตรการที่ 1 มาตรการที่ 2	แผนงานที่ 1 แผนงานที่ 3
6	กรมส่งเสริมสหกรณ์	9	โครงการพัฒนาเครือข่ายสมุนไพรของสถาบันเกษตรกร (Co-op Herb Connect)	3,448,800	มาตรการที่ 2	แผนงานที่ 1,2,3
7	กรมปศุสัตว์	10	โครงการสำรวจคุณภาพและความปลอดภัยของวัตถุดิบสมุนไพรที่ใช้ในทางปศุสัตว์พื้นที่เมืองสมุนไพรในประเทศไทย	108,000	มาตรการที่ 1	แผนงานที่ 2
8	กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	11	การศึกษาวิจัยสมุนไพรที่มีฤทธิ์ลดระดับน้ำตาลในเลือด	1,000,000	มาตรการที่ 1	แผนงานที่ 2
9	สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร(องค์การมหาชน)	12	โครงการยกระดับคุณภาพและความปลอดภัยของวัตถุดิบพืชสมุนไพรเพื่อการแพทย์ตามมาตรฐาน GACP	10,000,000	มาตรการที่ 1	แผนงานที่ 1
รวม 9 หน่วยงาน 12 โครงการ				63,458,620		

ข้อเสนอโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการนำสมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจของหน่วยงานในคณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร ปี 2570

เป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โครงการยกระดับการปลูกพืชสมุนไพรและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร
(The project on upgrading the cultivation of medicinal plants and improving the quality of medicinal raw materials)

 งบประมาณ 11,265,700 บาท

 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์
- 2) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตและแปรรูปสมุนไพรในกลุ่มเกษตรกรและพัฒนาความรู้การทำแผนการตลาด (Marketing Plan)
- 3) เพื่อให้กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตลาดออนไลน์
- 4) เพื่อฝึกทักษะและส่งเสริมการสร้างสรรค์สื่อประชาสัมพันธ์

 เป้าหมาย

- 1) ยกระดับการปลูกพืชสมุนไพรที่มีศักยภาพในกลุ่ม เป้าหมาย 16 จังหวัดเมืองสมุนไพร และในจังหวัดอื่น ๆ 60 แห่ง รวมจำนวน 76 แห่ง (แห่งละ 30 ราย) รวมเกษตรกร 2,280 ราย
- 2) ต้นแบบการผลิตสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP จำนวน 76 แห่ง
- 3) ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตลาดออนไลน์ จำนวน 450 ราย
- 4) สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสมุนไพรเชื่อมโยงตลาดในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่นๆ 76 แห่ง

กรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการยกระดับการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าสมุนไพร

 งบประมาณ 9,794,000 บาท

 วัตถุประสงค์

- 1.) เพื่อยกระดับองค์ความรู้และทักษะ ให้กลุ่มเกษตรกรสามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแปรรูปสมุนไพร
- 2.) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรต้นแบบ
- 3.) เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรในการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดตลอดห่วงโซ่อุปทาน

 เป้าหมาย

- 1) เกษตรกร 1,110 ราย (37 กลุ่ม กลุ่มละ 30 ราย เป็นกลุ่มที่มีองค์ความรู้ด้านการผลิตสมุนไพรเพื่อการเกษตรภัณฑ์ และมีการเชื่อมโยงกับโรงพยาบาล
- 2) พื้นที่ 37 จังหวัด

ข้อเสนอโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการนำสมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจของหน่วยงานในคณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร ปี 2570
เป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

กรมวิชาการเกษตร

โครงการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสมุนไพรแบบ GAP ให้ได้สาระสำคัญสูง

 งบประมาณ 2,519,000 บาท

 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการปลูกโพลที่เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมสมุนไพรให้ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน
- 2) เพื่อพัฒนาชุดเทคโนโลยีการปลูกขมิ้นชันที่รองรับการผลิตแบบอินทรีย์สู่การผลิตเชิงอุตสาหกรรม
- 3) เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตมะระขึ้นให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและมีสาระสำคัญสูง

 เป้าหมาย

- 1) เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชสมุนไพร โพล ขมิ้นชัน และ มะระขึ้น ตามเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี Good Agricultural Practice (GAP) และได้สาระสำคัญสูง
- 2) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพที่ได้รับการขึ้นทะเบียนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชสมุนไพร (GAP)

กรมวิชาการเกษตร

โครงการการกระจายพันธุ์มะขามป้อมพันธุ์ดีเพื่อผลิตวัตถุดิบสมุนไพร ที่ได้มาตรฐานสู่การผลิตยาในจังหวัดพิจิตร

 งบประมาณ 1,153,900 บาท

 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตมะขามป้อมพันธุ์ดีของกรมวิชาการเกษตร
- 2) เพื่อสนับสนุนและกระจายพันธุ์มะขามป้อมพันธุ์ดีสู่เกษตรกรสำหรับการส่งเสริมการผลิตอย่างยั่งยืน
- 3) เพื่อยกระดับการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรในอุตสาหกรรมยาสำหรับนำไปสร้างผลิตภัณฑ์สมุนไพรมูลค่าสูง

 เป้าหมาย

พื้นที่ปลูกมะขามป้อมในจังหวัดพิจิตรเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 20 ไร่ ทำให้มีวัตถุดิบในพื้นที่ที่มีคุณภาพสำหรับการสนับสนุนการผลิตยาแก้ไอของโรงพยาบาลทบคล้อได้อย่างเพียงพอในปี 2574

ข้อเสนอโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการนำสมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจของหน่วยงานในคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติด ปี 2570

เป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุเสพติดที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

กรมวิชาการเกษตร

โครงการยกระดับมาตรฐานห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สมุนไพร ส่วนภูมิภาคของกรมวิชาการเกษตร

งบประมาณ

1,641,200 บาท

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สมุนไพรในส่วนภูมิภาคของกรมวิชาการเกษตรให้เข้าสู่รับการรับรองมาตรฐานห้องปฏิบัติการสากล ISO/IEC 17025
2. เพื่อพัฒนาการให้บริการห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สมุนไพรในส่วนภูมิภาคของกรมวิชาการเกษตรให้เข้าถึงกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ

เป้าหมาย

1. ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สมุนไพรในส่วนภูมิภาคของกรมวิชาการเกษตรเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน ISO/IEC 17025 จำนวน 2 ห้องปฏิบัติการ คือ 1) ห้องปฏิบัติการ สวพ.2 พิษณุโลก และ ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ สวพ.3 ขอนแก่น
2. กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการตรวจวิเคราะห์สารสำคัญและการปนเปื้อนในวัตถุเสพติด

กรมวิชาการเกษตร

โครงการการผลิตสมุนไพรครบวงจรสืบสานภูมิปัญญาไทยพัฒนาสู่สากล

งบประมาณ

1,480,000 บาท

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อผลิตหัวพันธุ์เข้มข้นและไหลพันธุ์ดี ปลอดโรค ด้วยเทคโนโลยีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อสนับสนุนหัวพันธุ์เข้มข้น ไหลปลอดโรคสู่เกษตรกรสำหรับการส่งเสริมการผลิตอย่างยั่งยืน
- 2) เพื่อขยายพันธุ์พืชสมุนไพรหายากดินฮังตอย ดั่งเซียม บุกไข่ และตะไคร้ต้น โดยใช้เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช
- 3) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และขยายพันธุ์หัวพันธุ์คุณภาพดีสู่เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย
- 4) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีทักษะในการผลิตและดูแลหัวพันธุ์สมุนไพรอย่างถูกต้อง
- 5) เพื่อสร้างต้นแบบการผลิตสมุนไพรคุณภาพที่ยั่งยืนในระดับชุมชน

เป้าหมาย

- 1) ผลิตหัวพันธุ์เข้มข้น ไหลชั้นพันธุ์หลัก (G0) มีคุณภาพและปลอดโรค จำนวน 10,000 หัว (10,000 ต้น) ซึ่งสามารถนำไปผลิตเป็นหัวพันธุ์เข้มข้นชั้นพันธุ์ขยาย (G1) ได้ 1,000 กิโลกรัม (35,000 หัว) สามารถนำไปปลูกเพื่อผลิตเป็นวัตถุเสพติดได้ไม่น้อยกว่า 5 ไร่
- 2) ผลิตต้นพันธุ์สมุนไพรหายาก (ดินฮังตอย ดั่งเซียม บุกไข่ และตะไคร้ต้น)ในระบบปิดจำนวน 5,000 ต้น
- 3) เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 ราย

ข้อเสนอโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการนำสมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจของหน่วยงานในคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติด ปี 2570
เป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุเสพติดที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

โครงการยกระดับศักยภาพการพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ
กิจกรรมส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรกรมูลค่าสูง

 งบประมาณ 20,148,020 บาท

 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมการปลูกสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน
- 2) เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ และเพิ่มศักยภาพในการผลิตสมุนไพรในเขตปฏิรูป
- 3) เพื่อส่งเสริมการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้วัตถุเสพติด
- 4) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจสินค้าสมุนไพร

 เป้าหมาย

เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 1,000 ราย พื้นที่ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร 3,000 ไร่

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

โครงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการผลิตพืชสมุนไพร
สู่เกษตรกรมูลค่าสูง

 งบประมาณ 900,000 บาท

 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ ที่มีการผลิตสมุนไพรให้มีความรู้มาตรฐานพืชสมุนไพร
- 2) เพื่อพัฒนาและยกระดับสถานประกอบการด้านพืชสมุนไพรเป็นไปตามมาตรฐาน GMP

 เป้าหมาย

- 1) เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ ผู้ผลิตพืชสมุนไพร
- 2) สถานประกอบการด้านพืชสมุนไพร

ข้อเสนอโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการนำสมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจของหน่วยงานในคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติด ปี 2570

เป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุเสพติดที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

กรมส่งเสริมสหกรณ์

โครงการพัฒนาเครือข่ายสมุนไพรของสถาบันเกษตรกร (Co-op Herb Connect)

งบประมาณ

3,448,800 บาท

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมสหกรณ์เป็นศูนย์กลางการผลิต การรวบรวมและการแปรรูปสมุนไพร
- 2) เพื่อสร้าง “Co-op Herb Connect” เชื่อมโยงความร่วมมือกับภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน

เป้าหมาย

- 1) สหกรณ์ที่มีศักยภาพหลักต้นเป็นศูนย์กลางการผลิต การรวบรวมและการแปรรูปสมุนไพร 5 แห่ง ในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง เชียงราย ปราจีนบุรี บุรีรัมย์ สงขลา

กรมปศุสัตว์

โครงการสำรวจคุณภาพและความปลอดภัยของวัตถุเสพติด ที่ใช้ในทางปศุสัตว์ พื้นที่เมืองสมุนไพรในประเทศไทย

งบประมาณ

108,000 บาท

วัตถุประสงค์

1. สำรวจคุณภาพและความปลอดภัยวัตถุเสพติดพืชหลายโรคที่ใช้ในทางปศุสัตว์ เช่น ไก่ สุกร โค จำนวน 30 ฟาร์ม
2. รวบรวมข้อมูลคุณภาพวัตถุเสพติดพืชที่ใช้ในทางปศุสัตว์
3. สร้างการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตวัตถุเสพติดพืชในเมืองสมุนไพร
4. รวบรวมข้อมูลความต้องการด้านการทดสอบคุณภาพและความปลอดภัยของสมุนไพร

เป้าหมาย

สำรวจคุณภาพและความปลอดภัยของวัตถุเสพติดพืชหลายโรคที่ใช้ในฟาร์มปศุสัตว์ อย่างน้อย 30 ตัวอย่าง

ข้อเสนอโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการนำสมุนไพรสู่การสร้างเศรษฐกิจของหน่วยงานในคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติด ปี 2570
เป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุเสพติดที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

โครงการการศึกษาวิจัยสมุนไพรที่มีฤทธิ์ลดระดับน้ำตาลในเลือด

งบประมาณ

1,000,000 บาท

วัตถุประสงค์

พัฒนาองค์ความรู้ประเมินประสิทธิภาพ ความปลอดภัย และศักยภาพการใช้ประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม

เป้าหมาย

ข้อมูลองค์ความรู้สมุนไพรในด้านของฤทธิ์ทางชีวภาพและพิษวิทยา

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร(องค์การมหาชน)

โครงการยกระดับคุณภาพและความปลอดภัยของวัตถุดิบพืชสมุนไพรเพื่อการแพทย์ตามมาตรฐาน GACP

งบประมาณ

10,000,000 บาท

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตวัตถุดิบพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพและความปลอดภัยตามหลัก WHO-GACP
2. เพื่อพัฒนาระบบต้นแบบและแนวทางการตรวจรับรองแปลงผลิตสมุนไพรตามมาตรฐาน WHO-GACP

เป้าหมาย

1. ได้ร่างคู่มือการผลิตพืชสมุนไพร 5 ชนิด (กระชายดำ ไพล กระท่อม ชิง และว่านหางจระเข้)
2. ได้ข้อมูลประกอบการจัดทำคำแนะนำการผลิตวัตถุดิบพืชสมุนไพร 5 ชนิด

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

เห็นชอบ (ร่าง) แผนบูรณาการนำสมุนไพรสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ปี พ.ศ. 2571

5.2 เพิ่มองค์ประกอบคณะกรรมการวัตถุบสุมุนไฟร

ขอเพิ่มองค์ประกอบคณะกรรมการวัตถุบสุมุนไฟร ประกอบด้วย กรมส่งเสริมสหกรณ์
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และผู้อำนวยการกองพัฒนายาแผนไทยและสุมุนไฟร เป็นองค์ประกอบ
ของคณะกรรมการวัตถุบสุมุนไฟร

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

1. เห็นชอบเพิ่มกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และผู้อำนวยการกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร เป็นองค์ประกอบคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติดสมุนไพร
2. มอบฝ่ายเลขานุการฯ เสนอต่อกกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อนำเข้าคณะอนุกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติพิจารณาปรับปรุงคำสั่งคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติดสมุนไพร

5.3 เพิ่มชนิดพืชสมุนไพรในระบบฐานข้อมูลสมุนไพร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พืชสมุนไพรรวม 89 ชนิด (Product Champion และ สมุนไพรอื่นๆ)

Product Champion จำนวน 15 ชนิด ได้แก่

สมุนไพรที่มีความพร้อมตามห่วงโซ่การพัฒนาสมุนไพร
Herbal Champions

1. ขมิ้นชัน

2. โพล

3. กระชายดำ

4. กระชาย

5. มะขามป้อม

6. พืชละลายใจ

7. กวาวเครือขาว

8. ขิง

9. กระเทียม

10. ว่านหางจระเข้

11. บัวบก

12. มะระขี้นก

13. กัญชง

14. กัญชา

15. เพชรสังฆาต

สมุนไพรอื่นๆ

ชนิดสมุนไพรจากเดิม 89 ชนิด เพิ่มอีก 61 ชนิด รวมทั้งสิ้น 150 ชนิด

1. กระเทียม	16. ว่านม้าเหลือง	31. แก่นตะวัน	46. รากจืด
2. กวาวเครือแดง	17. ว่านร้อนทอง	32. กระเจียว	47. รากแดง
3. ข่าเหลือง	18. ว่านสาวหลง	33. กฤษณา	48. วานิลลา
4. คราม	19. ว่านเอ็นเหลือง	34. กานพลู	49. สมอทิเบต
5. ชะเอมเทศ	20. สบู่เลือด	35. ข้าวเย็นเหนือ	50. สมอไทย
6. ดอกแตง	21. หญ้าหนวดแมว	36. ข้าวเย็นใต้	51. ลำยอง
7. ทองพันชั่ง	22. หนอนตายหยาก	37. จันทน์เทศ	52. ส้มควาย
8. ปลาไหลเผือก	23. หมามุ่ยอินเดีย	38. ฝรั่ง	53. ส้มแขก
9. มะขามแขก	24. หางไหล	39. มะกล่ำตาหนู	54. หญ้าไผ่น้ำ
10. รากสามสิบ	25. เจตมูลเพลิงขาว	40. มะคำดีควาย	55. ห้อม(ห้อม)
11. ลูกใต้ใบ	26. เจตมูลเพลิงแดง	41. มะตูมแขก	56. ฮอปส์(Hops)
12. ว่านนางคำ	27. เถาเอ็นอ่อน	42. มะหาด	57. เถาวัลย์เปรียง
13. ว่านน้ำ	28. เทียนกิ่ง	43. มะแขว่น	58. โศคลาน
14. ว่านมหาเมฆ	29. เปราะหอม	44. ยอบ้าน	59. กระตูดไก่ดำ
15. ว่านม้าขาว	30. เหงือกปลาหมอ	45. ย่านาง	60. เปปเปอร์มินต์
			61. เชียงดา

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

เห็นชอบเพิ่มชนิดพืชสมุนไพรในระบบฐานข้อมูลสมุนไพรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พืชสมุนไพรในระบบฐานข้อมูล จำนวน 89 ชนิด เพิ่มชนิดสมุนไพร จำนวน 61 ชนิด รวมทั้งสิ้น 150 ชนิดพืชสมุนไพร

ระเบียบวาระที่ 6

เรื่องอื่น ๆ

